

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostního managementu ve veřejné správě

Katedra veřejného práva

**Závaznost judikatury Ústavního soudu
v právním prostředí České republiky**

Bakalářská práce

**The binding nature of the Constitutional Court's case law in the
legal environment of the Czech Republic**

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

doc. JUDr. Jan TRYZNA, Ph.D.

AUTOR PRÁCE

Gabriela WACHTLOVÁ

PRAHA

2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze dne

.....
Gabriela WACHTLOVÁ

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat panu docentovi JUDr. Janu Tryznovi, Ph.D. za vedení mé bakalářské práce, za jeho čas, užitečné rady i připomínky.

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zabývá závazností judikatury Ústavního soudu v právním prostředí České republiky. Práce se dělí na část teoretickou a část praktickou. Teoretická část je rozdělena do čtyř hlavních kapitol. První kapitola se týká specifíků anglo-amerického soudnictví, kapitola druhá pak specifíků evropského kontinentálního soudnictví. Ve třetí kapitole se čtenář dozví více o historii ústavního soudnictví na území českého státu – za doby habsburské monarchie, první republiky i za socialismu. Čtvrtá kapitola pojednává o ústavním soudnictví v současné době, popisuje zásady řízení i zásady rozhodnutí, průběh řízení a co je to usnesení. Praktická část se zabývá několika reálnými rozsudky soudů, které se v odůvodnění na Ústavní soud odvolávaly a tak ukazují na závaznost judikatury Ústavního soudu.

KLÍČOVÁ SLOVA

ústavní právo * ústava * závaznost * judikatura * anglo-americké právo

* kontinentální právo * rozsudek

ANNOTATION

This bachelor thesis deals with the binding nature of the Constitutional Court's case law in the legal environment of the Czech Republic. The thesis is divided into a theoretical part and a practical part. The theoretical part is divided into four main chapters. The first chapter deals with the specifics of Anglo-American judiciary, while the second chapter focuses on the specifics of European continental judiciary. In the third chapter, the reader will learn more about the history of constitutional judiciary in the territory of the Czech state - during the Habsburg monarchy, the First Republic, and the socialist era. The fourth chapter deals with constitutional judiciary in the present day, describing the principles of proceedings and decision-making, the course of proceedings, and what a resolution is. The practical part examines several real court rulings that referred to the Constitutional Court in their reasoning, thus demonstrating the binding force of the Constitutional Court's case law.

KEYWORDS

constitutional law * constitution * binding nature * case law * Anglo-American law
* continental law * judgment

Obsah	
Úvod.....	8
Teoretická část.....	10
1. Specifika anglo-amerického soudnictví.....	10
1.1 Precedenty.....	10
1.2 Ratio decidendi	11
1.3 Obiter dictum.....	11
1.4 Stare decisis	12
2. Specifika evropského kontinentálního soudnictví	13
2.1 Okruhy evropského kontinentálního práva.....	13
2.2 Právo veřejné.....	13
2.3 Právo soukromé.....	14
3. Historie ústavního soudnictví na území českého státu	16
3.1 Habsburská monarchie	17
3.2 První republika	20
3.3 Socialismus.....	21
4. Současné ústavní soudnictví	24
4.1 Zásady řízení	25
4.1.1 Zásady řízení nikoli z moci úřední	25
4.1.3 Dispozitivnost, oficialita	26
4.1.4 Subsidiarita.....	26
4.2 Zásady rozhodnutí	27
4.3 Průběh řízení	27
4.4 Usnesení.....	28
4.5 Rozsah závaznosti rozhodnutí Ústavního soudu	29
4.5.1 Účinky res uideicata.....	29
4.5.3 Účinky rozhodnutí Ústavního soudu rovnající se účinkům zákona	30

4.6 Míra rozhodnutí Ústavního soudu	31
4.6.1 Závaznost celého nálezu	32
4.6.2 Závaznost pouze výroku	34
4.7 Časové účinky rozhodnutí Ústavního soudu	35
4.7.1 Ex tunc	36
4.7.2 Ex nunc	36
4.7.3 Pro futuro	37
4.8 Výkon rozhodnutí Ústavního soudu	38
4.8.1 Předběžné opatření	38
4.8.2 Odložení vykonatelnosti	39
4.8.3 Orgán výkonu rozhodnutí	40
Praktická část	41
1. Případ	42
2. Případ	44
3. Případ	47
Závěr	50
Seznam použité literatury	52

Úvod

Závaznost judikatury Ústavního soudu v právním prostředí České republiky je velmi významným pojmem v oblasti českého práva. Ústavní soud představuje nejvyšší soud v oblasti ústavního práva v České republice a jeho rozhodnutí mají zásadní vliv na celé právní prostředí v naší zemi.

Závaznost judikatury Ústavního soudu konkrétně spočívá v tom, že rozhodnutí Ústavního soudu mají silný precedenční vliv a jsou považována za závazná pro všechny ostatní soudy a úřady v České republice. To má význam v tom, že ostatní soudy mají povinnost při řešení podobných případů brát v úvahu rozhodnutí Ústavního soudu a postupovat podle nich.

Podstatné je také podotknout, že Ústavní soud má pravomoc zrušit zákony, které jsou v nesouladu s Ústavou České republiky. Tento proces se jmenuje ústavní stížnost a je možné ji podat v případě, že se osoba domnívá, že jeho ústavní práva byla porušena.

Všeobecně je možné tedy zmínit, že závaznost judikatury Ústavního soudu je klíčovým prvkem českého právního systému a má významný vliv na ochranu ústavních práv a svobod občanů v České republice.

V této práci se tedy budu zabývat tím, jaký vliv má závaznost judikatury Ústavního soudu na fungování českého právního systému a jakým způsobem chrání ústavní práva a svobody osob v České republice.

Práce je rozdělena do dvou částí. Dělí se na část teoretickou a část praktickou. V první části nevynechám specifika anglo-amerického soudnictví, dále se budu věnovat i specifickým soudnictví kontinentálního.

Nedílnou součástí bude i historie ústavního soudnictví na území českého státu, konkrétně uvedu historii ústavního soudnictví za habsburské monarchie, dále pak za první republiky a za socialistického režimu.

Poté popíši současné ústavní soudnictví České republiky, zmíním i kdy vznikl Ústavní soud České republiky, věnovat se budu zásadám řízení a zásadám

rozhodnutí, průběhu řízení, rozsahu závaznosti Ústavního soudu, míře rozhodnutí Ústavního soudu, časovým účinkům a výkonu rozhodnutí Ústavního soudu.

V praktické části se zaměřím na několik reálných rozsudků soudů, které se v odůvodnění nebo v jiné části rozsudku odkazovaly na dřívější rozhodnutí Ústavního soudu České republiky. Pokusím se tedy závěrem poukázat na to, jak závaznost judikatury Ústavního soudu v právním prostředí České republiky funguje v praxi.

Teoretická část

1. Specifika anglo-amerického soudnictví

Anglo-americké právo je také známo pod pojmem anglo-saské. Jedná se o právní systém, který je založen na obecném právu. Obecné právo znamená právo, které je vytvářeno soudci pomocí precedentů, rozhodnutí soudů a tribunálů. Tak se odlišuje od zákonů přijatými zákonodárci, vyhlášek a předpisů, které jsou normativními právními akty výkonné moci.¹

Anglo-americký právní systém nám říká, že nepokládá za spravedlivé, abychom rozhodovali v případech s podobnými skutečnostmi jiným způsobem. A proto přisuzuje obecnému právu tíži precedentu. Soubor precedentů je tak závazný pro rozhodnutí v budoucnosti. Pokud se účastníci sporu nedokáží shodnout na právní kvalifikaci, jeho povinností je rozhodnout podle posledního precedenčního rozhodnutí daného soudu.²

1.1 Precedenty

Význam slova precedent je předchozí případ sloužící jako předloha pro podobnou věc v budoucí době. Precedent je soudní rozhodnutí (judikát), které je zatím právem neupraveným prvním řešením daného případu. Soudní precedenty mají dva hlavní znaky. První znak se týká originálnosti – precedent je první rozhodnutí v dané věci. Dalším znakem je to, že precedent je závazný pro případy obdobné, tedy jeho formální obecná závaznost³

Precedent je rozhodnutí řešící určitý případ, jedná se o individuální právní akt. Soudy formují svoje precedenční rozhodnutí zejména dle právních principů, případně i podle právních obyčejů. Velký důraz je kladen na to, zda rozhodnutí dává smysl, také jestli je jeho odůvodnění přesvědčující.⁴

¹ *Common Law Definition* [online]. [cit. 2023-02-01]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20120524001041/http://www.duhaime.org/LegalDictionary/C/CommonLaw.aspx>

² Anglosaské právo a jeho rozdíly oproti právu kontinentálnímu [online]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné z: <https://muj-pravnik.cz/anglosaske-pravo/>

³ GAILLARD, Emmanuel a Yas BANIFATEMI. *Precedent in International Arbitration*. Juris Publishing, 2008. ISBN 978-1-933833-14-9.

⁴ *Precedens* [online]. [cit. 2023-01-09]. Dostupné z: <https://iuridictum.pecina.cz/w/Precedens>

Precedent má dvě části odůvodnění rozhodnutí – ratio decidendi a obiter dictum.

1.2 Ratio decidendi

Ratio decidendi je ta část odůvodnění rozhodnutí vysvětlující, z jakého důvodu bylo soudem rozhodnuto tím způsobem, kterým rozhodnuto bylo. Proto je důležitá v právních systémech, jako je právě právní systém anglo-americký. Tato část odůvodnění je normativní, tzn. závazná do budoucnosti, je tedy použitelná pro obdobné případy.⁵

V anglo-americkém právním systému se soudy rozhodují na základě precedentů, tedy předchozích rozhodnutí, která jsou pro ně závazná. V takovém systému je tedy důležité, aby soudy jasně vysvětlily, proč rozhodly tak, jak rozhodly. To umožňuje, aby se toto rozhodnutí stalo součástí soudní praxe a bylo použito i v dalších podobných případech. Bez této části odůvodnění, tedy bez ratio decidendi, by nebylo možné správně aplikovat precedent v dalších případech a mohlo by docházet k rozporům v rozhodování. Proto se ratio decidendi považuje za klíčový prvek v anglo-americkém právním systému, který je pečlivě sledován a interpretován právními odborníky.⁶

1.3 Obiter dictum

Obiter dictum je naopak ta část odůvodnění rozhodnutí, která vymezuje další důvody, které směřovaly ke konkrétnímu rozhodnutí. Slouží jen pro lepší vyjasnění situace, také může být tato část využita jako pomocné stanovisko při dalším rozhodování soudů nižší instance, pokud je tato část rozhodnutí součástí zrušovacího rozhodnutí. Obiter dictum je část odůvodnění rozhodnutí týkající se jedinečného rozhodnutí soudu. Nemá obecnou závaznost.⁷

⁵ *Ratio decidendi: Practical law* [online]. [cit. 2023-01-10]. Dostupné z: [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/0-617-7182?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/0-617-7182?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true)

⁶ The Ultimate Guide to the ratio decidendi and obiter dictum: The law project [online]. [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: <https://www.thelawproject.com.au/ratio-decidendi-and-obiter-dictum>

⁷ ŠIMÍČEK, Vojtěch. *Nepatřičné obiter dictum o talárech advokátů: JINÉ PRÁVO* [online]. [cit. 2023-01-10]. Dostupné z: <https://jinepravo.blogspot.com/2010/04/nepatricne-obiter-dictum-otalarech.html>

Obiter dictum se často označuje jako „vedlejší“ nebo „neformální“ část odůvodnění rozhodnutí, která není závazná pro budoucí případy, ale může poskytnout užitečné názory nebo připomínky k právním otázkám souvisejícím s konkrétním případem. I když není normativní, může být pro soudy nižší instance nebo další právníky užitečná, pokud poskytuje další názory na právní otázky týkající se daného případu. Obiter dictum se může také využívat pro tvorbu budoucí právní praxe a interpretace práva, a to zejména v případech, kdy se jedná o novou právní otázku, která dosud nebyla vyřešena soudem.⁸

1.4 Stare decisis

U precedentů je podstatná zásada stare decisis, což v překladu znamená setrvat u rozhodnutého. Tato zásada v praxi má význam v tom, že se precedenční rozhodnutí přenáší na obdobné případy, zároveň nesmí být bez udání důvodu takové rozhodnutí změněno, ani ne soudem, který precedenční rozhodnutí přijal. Toto podporuje stabilitu práva. Možné je se od precedentu oddálit jen v případě, že nastaly významně odlišné okolnosti v porovnání s těmi, za kterých byl precedent přijat. Odchýlit se od precedentu můžeme také pokud má nově řešený případ rozdílné znaky (metoda distinkce).⁹

⁸ Obiter dictum: Multimediaexpo [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: http://www.multimediaexpo.cz/mmecz/index.php/Obiter_dictum

⁹ YOUNG, Julie. Stare Decisis: What It Means in Law, With Examples: Investopedia [online]. [cit. 2023-01-10]. Dostupné z: https://www.investopedia.com/terms/s/stare_decisis.asp

2. Specifika evropského kontinentálního soudnictví

Evropské kontinentální právo je nejčastějším právním systémem na světě. Vznikl na přelomu 18. a 19. století v Evropě. Hlavním znakem kontinentálního práva je to, že jeho prvotním právním pramenem je zákon. Potřebné je také zmínit to, že v kontinentálním evropském právu je snaha o to zákony shromažďovat do kodexů, tzv. zákoníků.¹⁰

Oproti anglo-americkému právní systému, ten evropský kontinentální řeší každý případ individuálně, není vázán na precedenty. Však zejména po skončení druhé světové války začalo docházet k oboustrannému přejímání specifických prvků.¹¹

2.1 Okruhy evropského kontinentálního práva

Kontinentální právo je většinou autorů děleno do několika okruhů. Jedním z nich se nazývá *germánský*. Tento okruh je nejrozšířenější a patří do něj např. Německo, Česká republika, Slovenská republika, Rakousko, Polsko, Maďarsko a Nizozemí. Dalším okruhem je *románský*, který je pokládán za nejprestižnější a spadá do něj Francie, Belgie, Itálie, Španělsko a Portugalsko. Třetímu okruhu se říká *východoevropský* a patří do něj Srbsko, Bulharsko a Rusko. Za nejvíce inovativní je považován okruh *nordický*.

Do kontinentálního práva se také občas řadí i země se smíšeným právním systémem, jedná se o Québec (francouzské právo), Skotsko (římské právo), Jihoafrickou republiku (nizozemské právo) a Louisianu (francouzské právo).¹²

2.2 Právo veřejné

Základním znakem kontinentálního práva je to, že se dělí na právo soukromé a na právo veřejné, tzv. dualismus práva. Právo veřejné je charakterizováno způsobem, který odpovídá vztahu stát - občan, což ve výsledku znamená, že

¹⁰ GERLOCH, Aleš. Teorie práva. 5., upravené vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2009. 307 s. ISBN 978-80-7380-233-2, s. 104.

¹¹ *Kontinentální právo* [online]. [cit. 2023-02-14]. Dostupné z: <https://www.definebusinessterms.com/cs/kontinentalni-pravo/>

¹² Kontinentální právo: iuridictum [online]. [cit. 2023-01-10]. Dostupné z: https://iuridictum.pecina.cz/w/Kontinent%C3%A1ln%C3%AD_pr%C3%A1vo

orgán veřejné noci je právně nadřazený, může tedy rozhodovat o právech subjektivních jiných právních subjektů, samozřejmě jen v rozmezí zákona. Příkladem je např. právo na sociální zabezpečení, jelikož domáhat se sociálních dávek může pouze fyzická osoba, zároveň jsou dávky vypláceny ze státního rozpočtu a výši dávek určuje oprávněný správní úřad. Pokud je občan neztotožněn s rozhodnutím správního úřadu, má právo na to požádat o přezkoumání soud. Ve veřejném právu se používají kogentní právní normy.¹³

Veřejné právo se dělí na různá právní odvětví. Jedná se např. o ústavní právo, správní právo, finanční právo, trestní právo, procesní právo, právo životního prostředí, právo sociálního zabezpečení a mezinárodní právo veřejné.¹⁴

2.3 Právo soukromé

Soukromé právo je dle § 1 nového občanského zákoníku souhrn všech ustanovení právního řádu upravující vzájemná práva a povinnosti osob.¹⁵ Vztahy v právu soukromém jsou založené na rovnosti účastníku, na rozdíl od vztahů veřejnoprávních. Jako příklad lze uvést právo na úhradu vzniklé újmy. Obě strany jsou při takovém řízení v rovnoprávném postavení. Ani jedna ze stran nemá právo na to, aby něco té straně druhé autoritativně přikazovala. Pokud se jedná o spor, soud rozhoduje v občanskoprávním řízení. Soukromoprávní předpisy z významné části zahrnují dispozitivní právní normy. Tyto normy dávají stranám smluvní volnost. Tzn., že pokud se strany domluví jinak, než zákon vymezuje, má takové ujednání přednost před zákonem.¹⁶

Soukromé právo se stejně jako právo veřejné dělí na jednotlivá právní odvětví. Jde např. o obchodní právo, občanské právo, rodinné právo, pracovní právo a mezinárodní právo soukromé.¹⁷

¹³ PRAŽÁK, Jiří. Rakouské právo ústavní. In: . 2. Praha: Jednota právnická, 1902, s. 3.

¹⁴ Právo veřejné a soukromé - Veřejná správa [online]. [cit. 2023-02-16]. Dostupné z:

<https://www.miras.cz/seminarky/pravo-vs-03-verejne-a-soukrome.php>

¹⁵ § 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník - znění od 6. 1. 2023. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-01-10]. Dostupné z:

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#p1>

¹⁶ Právní modul: Systém práva - právo soukromé [online]. [cit. 2023-02-16]. Dostupné z:

<https://elearning.tul.cz/mod/book/view.php?id=183602&chapterid=5882>

¹⁷ DVOŘÁK, Jan, a kol. Soukromé právo 21. století. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7552-595-6., s. 532.

3. Historie ústavního soudnictví na území českého státu

Ústavní soudnictví je v současnosti významně spojené se státy, u nichž převládá demokracie. Při vývoji samotné ústavnosti začal i historický vývoj ústavního soudnictví. Totiž v době, kdy začaly ústavy vznikat, si zejména zákonodárci pokládali otázku, jestli jsou ústavy pouze deklaracemi, a nebo by měly být nadřazené zákonům ostatním, protože by se jednalo o závazné právní předpisy.¹⁸

Pokud bychom chtěli charakterizovat ústavní soudnictví, bylo by možné jej popsat jako: „specifické oprávnění soudního orgánu závazně rozhodovat o ústavnosti normativních a individuálních právních aktů a postupů veřejné moci.“¹⁹ Také je důležité brát na vědomí to, že ústavní předpisy jsou v hierarchii výše než ostatní vnitrostátní právní předpisy.

Zabýváme-li se historií ústavního soudnictví, je nutné se zaměřit i na soudní kontrolu ústavnosti. Samotný pojem „soudní kontrola ústavnosti“ je daleko širší než pojem ústavního soudnictví, jelikož pod výše zmíněným pojmem se skrývá i ochrana materiální ústavy v obsáhlejší smyslu, což znamená, že zahrnuje i ústavní principy, které nejsou zařazeny v psané a rigidní ústavě, ale například v právních normách nebo i politických zásadách. Díky tomu je reálné provádět kontrolu ústavnosti i v zemích, kde není ústavní soudnictví a ani se tam nepoužívá formální ústava.²⁰

V demokratickém státě není možné přijmout žádný individuálně závazný nebo obecně závazný právní akt, který by před tím neprošel přezkoumáním soudem, a který zjišťuje, zda je v souladu s ústavou a zákony a nebo zda je v souladu s ústavními zvyklostmi, základními právními principy a obyčejnými zákony. Toto platí pokud v dané zemi není přítomný rozdíl v právní síle mezi ústavními zákony a zákony, které ústavní nejsou.²¹ Toto znamená, že co se soudní kontroly

¹⁸ Historie Ústavního soudnictví: Ústavní soud [online]. [cit. 2023-02-11]. Dostupné z: <https://www.usoud.cz/historie-ustavniho-soudnictvi>

¹⁹ DOSTÁL, Martin. *Ústavní soud České republiky v letech 1993 - 2000*. Praha: Linde, 2004. ISBN 80-7201-462-5, s. 16

²⁰ KLOKOČKA, Vladimír. *Ústavní systémy evropských států*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-7201-606-7, s. 369.

²¹ BLAHOŽ, Josef. *Soudní kontrola ústavnosti*. Praha: ASPI, 2001. ISBN 80-86395-09-X, s. 14-15.

ústavnosti týče, jsou i soudy obecné oprávněny kontrolovat ústavnost, ale jedině ústavní soudy mohou vyjádřit stanovisko, které označí jistý právní předpis jako neústavní, čímž jej zároveň i zruší.

Abychom pochopili, jakým způsobem se ústavní soudnictví v České republice vyvinulo až do takové podoby, jakou má dnes, je dobré se podívat na historický vývoj v naší zemi.

3.1 Habsburská monarchie

Základy ústavního soudnictví v Rakouském císařství, později známém jako Rakousko-Uhersko, jehož součástí byly i české země, sahají až do roku 1849, kdy byl sepsán kroměřížský návrh ústavy. Tento návrh však kvůli následující politické situaci nebyl nikdy využit. I tak je důležité jej zmínit, jelikož byl v tomto návrhu zařazen i obsáhlý výčet lidských práv a návrh na vytvoření Nejvyššího říšského soudu, který by měl na starost ochranu občanských práv a například i přiznání náhrady škody.²²

Vývoj ústavního soudnictví na českém území je ale možné mapovat až po přijetí tzv. Prosinčové ústavy z roku 1867. V této ústavě byla poprvé základní práva občana zakotvena v ústavě - právním slova smyslu. Pro ústavní soudnictví jsou klíčové některé části této Prosinčové ústavy. Jedná se zejména o zákon o všeobecných právech státních občanů (č. 142/1867 ř. z.)²³, základní zákon o zřízení Říšského soudu (č. 143/1867 ř. z.)²⁴. Dále byl významný i zákon přijatý o dva roky později o organizaci Říšského soudu, řízení před ním a výkonu jeho nálezů (č.44/1869 ř. z.)²⁵

Ústavní soud můžeme určit za jakéhosi následovníka Říšského soudu. Říšský soud se skládal z předsedy a náměstka, kteří byli jmenováni doživotně samotným

²² MALÝ, Karel a SOUKUP, Ladislav. *Československé právo a právní věda v meziválečném období 1918-1938 a jejich místo ve střední Evropě*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1718-3, s. 386.

²³ Zákon č. 142/1867 ř.z., o obecných právech občanů státních v královstvích a zemích v radě říšské zastoupených. [online]. [cit. 2023-01-10]. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/79129/1/2>

²⁴ Základní zákon č. 143/1867 ř. z., o zřízení Říšského soudu. [online]. [cit. 2023-01-10]. Dostupné z: <https://alex.onb.ac.at/cgi-content/alex?aid=rgb&datum=1867&page=425>

²⁵ Základní zákon státu č. 143 ze dne 21. 12. 1867, o zřízení Říšského soudu a zákon č. 44 ze dne 18. 4. 1869, o organizaci Říšského soudu, řízení před ním a výkonu jeho nálezů.

císařem, dále z dvanácti členů a čtyř náhradníků, které také jmenoval císař, ale jen na návrh Říšské rady. Obě sněmovny, poslanecká i panská, navrhovaly každá šest členů a dva náhradníky (čl. 5 z. z. č. 143/1867 ř. z.). Říšský soud měl některé funkce, které jsou nyní typické pro soudy ústavní. Rozhodoval například o stížnostech státních občanů, které se týkaly porušení jejich politických práv, které mají ústavně zaručené, a o kterých bylo již rozhodnuto administrativní cestou předepsanou zákonem.²⁶

V době, kdy byly české země součástí Rakouska-Uherska, průběh řízení před Říšským soudem a výkon jeho rozhodnutí upravoval zákon z roku 1869, který byl zmíněn již výše. Tento zákon popisoval funkci soudce jako čestnou, tzn. neplacenou. Zasedání Říšského soudu se konaly pravidelně a byly stanoveny jednacím řádem. Mohly se ale svolávat i zasedání mimořádná.²⁷

Pokud se chceme zaměřit na podobnosti s dnešním soudnictvím u nás, začít je možné například u řízení o stížnosti na porušení politických ústavně zaručených práv a řízení o ústavní stížnosti fyzické a právnické osoby. Toto řízení se zahajovalo jen na návrh poškozeného občana, který ke stížnosti pojmenované jako „žádost“ přikládal rozhodnutí administrativního úřadu. Zmiňovaná stížnost měla zahrnovat označení dané osoby, korporace nebo úřadu, u kterého je poškození tíživé. Dále musela stížnost obsahovat důkaz, který potvrzoval, že bylo v záležitosti již dříve rozhodnuto zákonem předepsanou administrativní cestou. Na podání žádosti byla určena doba 14 dnů od doručení v poslední instanci. Ve srovnání s ústavní stížností u nás dnes, šlo o hmotněprávní lhůtu, což znamená, že se do této lhůty nečlenily dny, při kterých šla stížnost poštou. Také ve stížnosti nesměl chybět podpis advokáta. Jako „referent“ byl označen ten člen soudu, kterému předseda přidělil došlý návrh.²⁸

²⁶ FOREJTOVÁ, Monika. *Ústavní soudnictví*. Plzeň: Václav Klemm, 2015. ISBN 978-80-87713-09-9, s.14-15.

²⁷ SCHELLEOVÁ, I., SCHELLE, K. a kol. *Soudnictví (historie, současnost a perspektivy)*. Praha: Eurolex Bohemia, 2004. ISBN 80-86432-65-3., s. 121, 122.

²⁸ PRINC, Michal. *Soudnictví v českých zemích v letech 1848–1938*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, ISBN 978-80-7478-798-0, s. 112-114.

Odkladný účinek u zahájení řízení u Říšského soudu byl možný jedině tehdy, když by účastníkovi výkonem rozhodnutí byla způsobena nenávratná a nenahraditelná újma.

Jednání probíhalo ústně a veřejně, účastníci se mohli nechat zastoupit advokátem nebo také sami sebou. Ve věci samé i v „předběžné otázce“ byly stížnosti rozhodovány pokaždé v plénu. V „předběžné otázce“ se zjišťovalo, jestli není daný návrh nezpůsobilý k projednání z důvodu zmeškání lhůty, nepříslušnosti Říšského soudu nebo kvůli nesplnění formálních náležitostí. Říšský soud rozhodoval dle vlastních nezávislých mínění, ale až po vyhodnocení objasněných skutečností při jednání.²⁹

Co se nálezů Říšského soudu týče, přijímány byly absolutní většinou hlasů. Pokud došlo k rovnosti hlasů, předsedající v takové situaci uplatnil svůj hlas a tím tak rozhodl hlasování. Usnášeníschopnost soudu byla možná při účasti minimálně osmi členů a předsedajícího. S ústavní stížností se ale účinky nálezu nedají srovnávat, jelikož se rozhodlo jen o tom, jestli a v jakém rozměru došlo k porušení politického práva stěžovatele. Říšskému soudu ale nepříslušelo přiznání náhrady škody stěžovateli a ani kontrola platnosti řádně vyhlášených zákonů. Uznáno ale všeobecně bylo to, že vláda měla za povinnost napadené správní rozhodnutí změnit ve smyslu nálezu Říšského soudu.³⁰ Aby byl zákon potom vykonán, musel se účastník obrátit na příslušné správní a soudní úřady. Ministerstva pak byla pověřena vykonáním zákona.

Říšský soud se dá považovat za první soud pro lidská práva ve střední Evropě.³¹ Protože Říšský soud neměl možnost rušit právní předpisy ani napadená rozhodnutí, je přirovnáván v tomto směru k Evropskému soudu pro lidská práva více než k Ústavnímu soudu.³²

²⁹ FOREJTOVÁ, Monika. Ústavní soudnictví. In: . Brno: Václav Klemm, 2014, ISBN 978-80-87713-09-9, s. 15-16.

³⁰ PRAŽÁK, Jiří. Rakouské právo ústavní. In: . 2. Praha: Jednota právnická, 1902, s. 350-351.

³¹ WAGNEROVÁ, Eliška. Ústavní soudnictví. In: . Praha: Linde, 1996, s. 17.

³² ŠIMÍČEK, Vojtěch. Ústavní stížnost. In: . 3. Praha: Linde, 2005, s. 35. ISBN 978-80-7502-301-8.

3.2 První republika

V roce 1918 vznikla Československá republika a od Rakouska-Uherska si převzala celý právní řád. I nově vzniklé ústavní soudy – rakouský a československý – měly některé rysy obdobné. Ústavním zákonem ze dne 29. 2. 1920 Sb. z. a n. byl zřízen Ústavní soud Československé republiky.³³ Tímto zákonem byla také uvozena ústavní listina ČSR. Nechybělo mnoho k tomu, aby se Ústavní soud ČSR stal prvním ústavním soudem na světě. Kvůli tomu, že se politické reprezentaci nepodařilo přes více jak rok soud obsadit, prvenství mezitím získal rakouský ústavní soud zřízený ústavou z 1. 10. 1920.³⁴

Pomyslné první místo Československo obsadilo alespoň tím, že ústavou byl Ústavní soud ČSR oprávněn kontrolovat ústavnost zákonů, což znamená, že byl nejspíše vůbec poprvé zakotven jako představitel specializovaného a koncentrovaného modelu ústavního soudnictví.³⁵

Ústavnímu soudu jsou věnovány první tři ustanovení uvozujícího ústavního zákona. V článku I. odstavce 1 se psalo, o tom, že zákony, které odporovaly ústavní listině, jejím součástkám a zákonům měnícím a doplňujícím ústavní listinu jsou označeny za neplatné. V odstavci druhém bylo uvedeno, že ústavní listina a její součástky se dají měnit nebo doplňovat pouze ústavními zákony. Článek II. potvrzoval, že Ústavní soud mohl rozhodovat, zda zákony ČSR a sněmu Podkarpatské Rusi zásadě uvedené v článku I. Sněm Podkarpatské Rusi mohl vydávat zákony pro určité obory v rámci autonomie.³⁶

³³ Zákon č. 121/1920 Sb., ústava Československé republiky. [online]. [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: https://www.psp.cz/docs/texts/constitution_1920.html

³⁴ LANGÁŠEK, Tomáš. Namísto úvodu: Promarněné světové prvenství. In LANGÁŠEK, T. (ed.). *Ústavní soud Československé republiky.: 90 let od jeho ustavující schůze. Sborník příspěvků z kolokvia konaného na půdě Ústavního soudu v Brně 15. 11. 2011.* In: . Brno: Ústavní soud, 2012, s. 6.

³⁵ FILIP, Jan; HOLLANDER, Pavel, ŠÍMÍČEK Vojtěch. Zákon o Ústavním soudu. In: . 2. Praha: C.H.Beck, 2007, s. 6. ISBN 978-80-7179-599-5.

³⁶ Ústavní soud Československé republiky a jeho osudy v letech 1920-1948 [online]. [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: <https://www.usoud.cz/ustavni-soud-csr-1920-1948>

Ústavní soud se skládal ze sedmi členů. Dva členy a předsedu jmenoval prezident republiky, dva členy ze svých řad vysílal nejvyšší správní soud a dva členy také nejvyšší soud.³⁷

Dle ústavní listiny měl Ústavní soud ČSR například pravomoc prohlašovat zákony, které nejsou v souladu s ústavní listinou a ústavními zákony za neplatné. Zákony mohly být prohlášeny za neplatné třeba kvůli tomu, že byly v rozporu s již dříve vydanými ústavními zákony, nebo v důsledku překročení ústavní kompetence v zákonech přijatých Národním shromážděním nebo sněmem Podkarpatské Rusi. Ve srovnání s dnešním Ústavním soudem České republiky, Ústavní soud Československé republiky neměl pravomoc posuzovat individuální stížnosti na porušení ústavně zaručených práv.

Nová instituce ústavního soudu měla chránit ústavnost a zároveň tak zastávat formálně významnou roli v systému ústavním. U poslanců si ale nezískala příliš velkou důvěru. Během let totiž byly do zákona zařazeny prvky omezující funkci ústavního soudu. Nejspíše i díky těmto prvkům ústavní soud rozhodl v jen nízkém počtu případů. Navíc velká část rozhodnutí byla přijata až v letech 1938 a 1939.³⁸ Ústavní soud celkem za svou dobu působení přijal 47 nálezů a během let jeho činnosti byly podány jen dva návrhy na přezkum zákonů od soudu nejvyššího a soudu nejvyššího správního. V těchto situacích dokonce šlo o úpravu zvláštních kárných řízení se soudci, které mohly snižovat platy soudců, jednalo se tedy o situace, na kterých měli zájem hlavně soudci samotní.³⁹

3.3 Socialismus

Po ukončení II. světové války se diskutovalo o tom, jaké pravomoci by měl mít ústavní soud a také o tom, jaká by měla být podoba ústavního soudu. V souvislosti s vypracováváním nové ústavy se vyskytly i nápady na rozšíření pravomocí

³⁷ WEYR, František. Československé právo ústavní. In: . Praha: Melantrich, 1937, ISBN 978-80-7552-891-9. s. 97-98

³⁸ LANGÁŠEK, Tomáš. Namísto úvodu: Promarněné světové prvenství. In LANGÁŠEK, T. (ed.). *Ústavní soud Československé republiky.: 90 let od jeho ustavující schůze. Sborník příspěvků z kolokvia konaného na půdě Ústavního soudu v Brně 15. 11. 2011.* In: . Brno: Ústavní soud, 2012, s. 7.

³⁹ LANGÁŠEK, Tomáš. Ústavní soud a zmocňovací zákony. In LANGÁŠEK, T. (ed.). *Ústavní soud Československé republiky.: 90 let od jeho ustavující schůze. Sborník příspěvků z kolokvia konaného na půdě Ústavního soudu v Brně 15. 11. 2011.* In: . Brno: Ústavní soud, 2012, s. 38.

ústavního soudu, jako třeba rozhodování o ústavní stížnosti. Dále zazněly i návrhy, které by mohly limitovat nedostatky, které měla právní úprava ústavního soudu za první republiky.⁴⁰

Když ale byla ústava po válce vytvářena, zákonodárci se začali obávat toho, že s takovými pravomocemi, jako např. možností zrušit právní předpis, by byl ústavní soud nadřazen parlamentu. To by znamenalo, že by došlo k rozporu v dělbě moci podle tehdejších představ. Do ústavy z roku 1948 (tzv. ústava 9. května – ústavní zákon č. 150/1948 Sb.) tak především z tohoto důvodu instituce ústavního soudu jako zvláštního orgánu soudního typu přidána nebyla. Jen v § 65 bylo uvedeno, že pravomoc rozhodovat o tom, zda je zákon protiústavní či nikoliv byla určena pro Národní shromáždění.⁴¹ Tato pravomoc přetrvávala ve všemožných variantách až do roku 1992.

Díky tomuto přešly dřívější pravomoci ústavního soudu na moc zákonodárnou, tato výše zmíněná pravomoc však nikdy nebyla prováděna, jelikož nikdy nebyl přijat prováděcí zákon.⁴²

V článku 87 v ústavním zákoně o československé federaci je uvedeno, že Ústavní soud Československé socialistické republiky (ČSSR) měl rozhodovat „a) o souladu zákonů Federálního shromáždění a zákonných opatření jeho předsednictva s Ústavou ČSSR, b) o souladu ústavních zákonů České národní rady a Slovenské národní rady s Ústavou ČSSR a o souladu zákonů národních rad s Ústavou ČSSR, c) o souladu nařízení vlády ČSSR a obecně závazných právních předpisů federálních ministerstev, federálních výborů a ostatních federálních orgánů státní správy i o souladu nařízení vlád republik a obecně závazných právních předpisů ministerstev a ostatních ústředních orgánů státní správy republik s Ústavou ČSSR a zákony Federálního shromáždění“.⁴³

⁴⁰ SLÁDEČEK, Vladimír. *Ústavní soudnictví*. 2. Praha: C. H. Beck, 2003. ISBN 807-17-969-48, s. 32-34.

⁴¹ § 65 ústavního zákona č. 150/1948 Sb., ústava Československé republiky - znění od 9. 6. 1948. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [online]. [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1948-150#p65>

⁴² SLÁDEČEK, Vladimír. *Ústavní soudnictví*. 2. Praha: C. H. Beck, 2003. ISBN 807-17-969-48, s. 35.

⁴³ Ústavní zákon č. 143/1968 Sb., o československé federaci. In: *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: https://www.psp.cz/docs/texts/constitution_1968.html

Ústavní soud se měl skládat z dvanácti členů, osmi soudců a čtyř náhradníků. Členové se měli řídit jen ústavou Federálního shromáždění a rozhodovat nezávisle. Volit členy ústavního soudu mělo na dobu sedmi let Federální shromáždění.

Řízení by mělo být zahájeno na základě uvážení soudu nebo na návrh aktivně legitimovaných subjektů. V případě, že by Ústavní soud ČSSR došel k názoru, že napadené právní předpisy nejsou v souladu s výše zmiňovaným článkem 87, mohl takový právní předpis nebo jeho část pozbýt účinnost. Pokud by se takto ústavní soud o napadeném právním předpisu vyslovil, příslušné státní orgány by měly povinně do šesti měsíců od zveřejnění nálezu tento rozpor odstranit. Po šesti měsících od zveřejnění nálezu, kdy by příslušné státní orgány tak neučinily, dotčené právní předpisy by pozbyly platnosti.

Další pravomoc, která by byla přislíbena ústavnímu soudu, bylo řešení kompetenčních sporů mezi státními orgány federace a republik navzájem, v některých volebních a mandátových záležitostech a rozhodování o ochraně ústavně zaručených práv a svobod (když by byly porušeny rozhodnutím či jiným zakročením federálních orgánů, pokud by nenabízel zákon jinou ochranu). Tato pravomoc se ještě nedala přirovnat k ústavní stížnosti v současném pojetí, protože i tu se řízení zahajovala na návrh výše zmíněných subjektů, mezi které prozatím jednotlivec nepatřil.⁴⁴

⁴⁴ Odborná vládní komise pro přípravu návrhu ústavního zákona o československé federaci. Důvodová zpráva k návrhu ústavního zákona o československé federaci [online]. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 1968-09-26 [cit. 2023-02-09]. Dostupné z: https://www.psp.cz/eknih/1968cnr/tisky/t0005_06.htm

4. Současné ústavní soudnictví

Ústavní soud České republiky vznikl Ústavou České republiky schválenou Českou národní radou dne 16. 12. 1992. Účinnost nabyla společně se vznikem samostatné České republiky, tedy dne 1. 1. 1993. Ústavní soud byl ustanoven v článku 83-89.⁴⁵ Ústavní soud se dá charakterizovat jako soudní orgán, který má za úkol chránit ústavnost. Jedná se o orgán soudního typu a není součástí soustavy soudů. Úprava řízení a další podrobnosti jsou upraveny prováděcím zákonem č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, který byl schválen dne 16. 6. 1993 a nabyl účinnosti dne 1. 7. 1993.⁴⁶

Ústavní soud České republiky se dá označit jako představitel modelu specializovaného a koncentrovaného ústavního soudnictví. Specializovaný model znamená, že žádný další orgán nemá oprávnění posuzovat ústavnost zákonů. Pro koncentrovaný model je charakteristické, že v České republice je pouze jediný Ústavní soud.⁴⁷ Pojetí Ústavní soudu České republiky je inspirováno po německém vzoru, zákonem Základním a zákonem o Spolkovém ústavním soudu.

Ústavní soud České republiky je dle článku 84 odst. 1 Ústavy složen z patnácti soudců.⁴⁸ Podle § 149 zákona o Ústavním soudu může svou činnost zahájit po složení slibu dvanáctého soudce.⁴⁹

⁴⁵ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., ústava České republiky - znění od 1. 6. 2013. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-03-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1#f1471368>

⁴⁶ Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu - znění od 1. 2. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-03-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-182#f1506687>

⁴⁷ FILIP, Jan. *Vybrané kapitoly ke studiu ústavního práva*. Brno: Václav Klemm, 2011, s. 281. ISBN 978-80-904083-7-1.

⁴⁸ Čl. 84 odst. 1 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., ústava České republiky - znění od 1. 6. 2013. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1#cl84-1>

⁴⁹ *Ústavní soud: Historie ústavního soudnictví* [online]. [cit. 2023-01-06]. Dostupné z: <https://www.usoud.cz/historie-ustavniho-soudnictvihttps://www.usoud.cz/historie-ustavniho-soudnictvi>

4.1 Zásady řízení

Dle mého názoru, je důležité v rámci tématu této práce si vysvětlit základní zásady, které se odrážejí na rozhodnutích Ústavního soudu. Totiž dokonce i samotná rozhodnutí jsou postavena na zásadních principech.

4.1.1 Zásady řízení nikoli z moci úřední

Řízení Ústavní soud zahajuje na základě iniciativy, na návrh, na který mají oprávnění osoby, které označuje zákon o Ústavním soudu. Je nutno, aby návrh vzešel od zákonem uznaného subjektu, který stojí mimo Ústavní soud. Pro každý typ řízení před Ústavním soudem se tento subjekt liší.⁵⁰

Princip oficiality představuje výjimku, v ustanovení § 64 odst. 1 písm. c) odst. 2 písm. c) a § 64 odst. 4 a § 78 odst. 2 zákona o Ústavním soudu⁵¹ je stanoveno, že v případě, kdy Ústavní soud, senát nebo plénium našel podnět při rozhodování o ústavní stížnosti, že zákon nebo jiný právní předpis nebo jednotlivá ustanovení jsou v nesouladu s ústavním zákonem nebo jiným právním předpisem dle čl. 87 odst. 1 písm. a) nebo b) Ústavy, má možnost podat návrh na zrušení takového právního předpisu.⁵²

4.1.2 Projednací vs. vyšetřovací zásada

Když je řízení zahájené, lze dále postupovat dle zásady projednací nebo dle zásady vyšetřovací. Projednací zásada je charakteristická pro řízení civilní, vyšetřovací pro řízení veřejnoprávní. Zásada projednací se příliš nepoužívá, zejména pak v případě řízení o kontrole norem. Ústavní soud u obou zásad musí rozumně rozhodovat o jejich užití, jelikož je vymezeno, že pokud zákon o

⁵⁰ GERLOCH, Aleš. Řízení před Ústavním soudem. Praha: Prospektum, 1996. ISBN 80-7175-033-6.

⁵¹ § 64 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu - znění od 1. 2. 2022. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-182#p64>

⁵² Čl. 87 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., ústava České republiky - znění od 1. 6. 2013. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-01-05]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1#cl87>

Ústavním soudu nestanoví jinak, použije se občanského soudního řádu a předpisů, které byly vydány k jeho provedení.⁵³

4.1.3 Dispozitivnost, oficialita

Dispozitivnost dává stěžovateli možnost vzít ústavní stížnost zpět, ale jen do té doby, než má Ústavní soud závěrečnou poradu. Řízení by v takovém případě Ústavní soud zastavil. Když by ale stěžovatel vzal ústavní stížnost zpátky až potom, co by řízení o ústavní stížnosti bylo přerušeno a návrh na zrušení právního předpisu by plénum Ústavního soudu již probíralo, Ústavní soud by měl vystupovat dle principu oficiality.⁵⁴

Pokud Ústavní soud rozhodne v souladu s požadavky stěžovatele, tedy v tom smyslu, že byl zásah do jeho ústavně zaručených práv neoprávněný, může rozhodnout o zrušení daného právního předpisu. V takovém případě je však třeba dodržet procesní zásady, které stanoví, že ústavní soud musí danou věc předložit k posouzení vládě, parlamentu a dalším zainteresovaným subjektům. Tyto subjekty mají možnost podat své stanovisko a Ústavní soud je musí zohlednit při svém konečném rozhodování. Celkově lze tedy říci, že dispozitivnost ústavní stížnosti a princip oficiality jsou důležitými procesními nástroji, které zajišťují spravedlivý a transparentní průběh ústavního soudního řízení.⁵⁵

4.1.4 Subsidiarita

Jak už bylo řečeno, Ústavní soud není součástí obecných soudů ani jiných orgánů veřejné moci. Subsidiarita je pojmovým znakem ústavní stížnosti, díky tomu je zcela opodstatněné, že ústavní stížnost lze podat až po vyzkoušení všech ostatních právních prostředků, které jsou k ochraně práv stěžovatele určeny.

Tento procesní požadavek vyplývá z principu subsidiarity, který znamená, že Ústavní soud má být brán až jako poslední možnost, pokud jiné právní prostředky k ochraně ústavních práv a svobod nebyly účinné. To znamená, že stěžovatelé by

⁵³ Zásady civilního procesu: Iurium [online]. [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: https://wiki.iurium.cz/w/Z%C3%A1sady_civiln%C3%ADho_procesu

⁵⁴ KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 5. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-606-4.

⁵⁵ NOCAROVÁ, Zdeňka. *Závaznost rozhodnutí Ústavního soudu České republiky*. Praha, 2006. ISBN 80-86775-11-9, s. 10.

měli nejprve využít všech možností, které jim poskytují běžné soudy nebo jiné správní orgány, aby se pokusili dosáhnout ochrany svých práv. Pokud se tak nestane, bude Ústavní soud moci přezkoumat ústavnost daného rozhodnutí a zabránit tak dalšímu porušování ústavních práv a svobod. Tento princip také zajišťuje účinné fungování celého právního systému a umožňuje zabránit případnému zneužívání možnosti podání ústavní stížnosti.⁵⁶

4.2 Zásady rozhodnutí

Ústavní soud České republiky se při rozhodování řídí různými zásadami. Patří mezi ně např. zásada - princip ústavnosti. Tato zásada dává pravomoc Ústavnímu soudu rozhodovat o ústavnosti a zákonnosti právních předpisů. Ústavní soud tedy každý právní předpis, který určí jakože je v rozporu s ústavou nebo zákonem, může zrušit.

Další zásadou je např. zásada ochrany základních práv a svobod. Tato zásada znamená, že Ústavní soud posuzuje, jestli orgány veřejné moci dodržují při svých postupech tyto základní principy. Třetí zásada, zásada neutrality je o tom, že Ústavní soud je nestranný a nezávislý soud, který svá rozhodnutí vydává na základě zákona a ústavy, ne podle svých politických nebo jiných zájmů.⁵⁷

Dále je Ústavní soud vázán zásadou právní jistoty. To znamená, že se řídí při rozhodování dřívějšími rozhodnutí a zákonem, kvůli tomu, aby zajistil předvídatelnost a konzistentnost svých rozhodnutí. Mezi další zásady také patří zásada subsidiarity a zásada proporcionality.

4.3 Průběh řízení

Řízení Ústavního soudu České republiky probíhá dle zákona o Ústavním soudu. Nejprve musí být podána ústavní stížnost. Ústavní stížnost může podat každý, kdo se domnívá, že jeho ústavní práva byla porušena. Obsahem takové

⁵⁶ II. ÚS 78/02 Nález ÚS ze dne 28.11.2003: Princip subsidiarity ústavní stížnosti [online]. [cit. 2023-03-07]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/uscr/ii-us-78-02>

⁵⁷ PLŠEK, Jan. PRÁVNÍ ZÁSADY (PRINCIPY) - LAW justice právo jurisprudence lex zákon [online]. [cit. 2023-03-07]. Dostupné z: <http://www.honzaplsek.cz/law/007.html#8>

stížnosti musí být různé náležitosti, např. popis porušení ústavního práva nebo také návrh na zajištění jeho ochrany.⁵⁸

Ústavní soud pak přezkoumá, jestli je ústavní stížnost přípustná. Přípustnost stížnosti se hodnotí z hlediska splnění zákonných náležitostí, lhůt pro podání a dalších formálních kritérií. Pokud Ústavní soud stížnost zamítne, řízení se ukončí. Pokud stížnost tyto podmínky splňuje, Ústavní soud ji projednává a rozhoduje o ní.⁵⁹

Když Ústavní soud projednává ústavní stížnost, nejprve se seznámí se spisem a následně zjistí, zda není vyloučen z důvodu např. postavení strany ústavního sporu, nebo jiných skutečností. Poté se seznámí se stížností samotnou a se všemi důkazy, které byly k ní přiloženy. Ústavní soud může v průběhu řízení požádat stěžovatele, aby dodal další důkazy, nebo může samostatně provést další důkazy.⁶⁰

Na základě tohoto vyšetřování se Ústavní soud rozhodne o tom, zda byla porušena ústava a jestliže ano, tak pak vydá rozsudek, kterým stanoví, jak se věc má řešit.

Celé řízení před Ústavním soudem může trvat po různě dlouhou dobu, od několika měsíců až po několik let. Délka řízení závisí na konkrétní věci a na tom, jak složitá je.

4.4 Usnesení

Usnesení Ústavního soudu je jedním z druhů rozhodnutí, které Ústavní soud vydává. Ústavní soud vydává usnesení v řízeních, kde není nutné vynést rozhodnutí na základě hlavního líčení. To znamená, že usnesení Ústavního soudu může být vydáno v předběžném řízení, v řízení o návrhu na zrušení nebo v jiných řízeních, kde není nutné projednávat věc podrobně.

⁵⁸ *Průvodce řízením o ústavní stížnosti: Ústavní soud* [online]. [cit. 2023-03-07]. Dostupné z: <https://www.usoud.cz/pruvodce-rozenim-o-ustavni-stiznosti>

⁵⁹ ŠIMÍČEK, Vojtěch. Ústavní stížnost. In: . 3. Praha: Linde, 2005, ISBN 978-80-7502-301-8.

⁶⁰ Kdo je oprávněn podat ústavní stížnost: epravo.cz [online]. [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/kdo-je-opravnen-podat-ustavni-stiznost-7929.html>

Usnesení Ústavního soudu může být například o tom, že Ústavní soud přijal k projednání ústavní stížnost, o odložení řízení, o zrušení rozhodnutí nižších soudů nebo jiných orgánů, nebo o tom, že Ústavní soud nepřijal k projednání ústavní stížnost z důvodu, že nespĺňuje podmínky pro přijetí.⁶¹

4.5 Rozsah závaznosti rozhodnutí Ústavního soudu

U závaznosti rozhodnutí Ústavního soudu se můžeme setkat se třemi druhy účinků. Následující členění se používá hlavně u závaznosti rozhodnutí, u kontroly abstraktních nebo konkrétních norem a také u ústavních stížností.

Mezi tyto účinky patří účinky *res iudicata*, účinky *erga omnes* a účinky rovnající se účinkům zákona.⁶²

4.5.1 Účinky *res iudicata*

Účinky *res iudicata* vyjadřují to, že se proti pravomocnému rozhodnutí není možné odvolat, nahlíží se tedy na ně jako na formální právní moc. Zároveň znamenají, že závaznost rozhodnutí v téže věci existuje kromě pro strany zmíněné v rozhodnutí, tak i pro státní orgány, chápeme ji tedy jako materiální právní moc.

Účastníci řízení, čas a předmět řízení mají podíl na charakterizaci identity věci. Také omezují účinek věci, která byla rozhodnuta, v materiálním smyslu.

Účinky *res iudicata* se přímo v zákonech o ústavních soudech většinou nevyskytují, ale i přesto jsou brány jako opodstatněné z principu právního státu. Jednou z vlastností právního státu je totiž i vyvolávání právní jistoty. Smyslem institutu *res iudicata* je i právě navození právní jistoty.

V zákoně o Ústavním soudu České republiky v § 35 odst. 1 jsou účinky *res iudicata* ustanoveny takto: „Návrh na zahájení řízení je nepřipustný, týká-li se věci,

⁶¹ DOSTÁL, Martin. Ústavní soud České republiky v letech 1993-2000. Podstata ústavního soudnictví, procesní úprava, základní ústavněprávní doktríny a významné judikáty prvního Ústavního soudu ČR. 1. vyd. Praha: Linde, 2004. ISBN 80-7201-462-5, s. 157

⁶² WAGNEROVÁ, Eliška. Ústavní soudnictví. In: . Praha: Linde, 1996, s. 78.

o které Ústavní soud již nálezem rozhodl, a v dalších případech stanovených tímto zákonem.“⁶³

4.5.2 Účinky erga omnes

Účinky erga omnes jsou materiálně pojímanou právní mocí konkrétního rozhodnutí zavazující orgány i osoby ve smyslu konkrétního rozhodnutí. Účinky erga omnes podléhají hmotným osobním a časovým omezením. Pokud se ale uzná závaznost nejen výroku rozhodnutí, ale i závaznost nosných výroků rozhodnutí, je možné takové nálezy právně napadnout.⁶⁴

To znamená, že účinky erga omnes mohou být omezeny nejenom osobními a časovými hledisky, ale i právními úvahami. Například pokud by bylo zjištěno, že konkrétní rozhodnutí je v rozporu s vyšším právem, mohou být jeho účinky zrušeny. Dále je třeba brát v úvahu, že účinky erga omnes se vztahují pouze na strany daného řízení a neznamení automatickou závaznost pro ostatní osoby či orgány. Kromě toho mohou být účinky erga omnes ovlivněny změnami v právním řádu, například novými zákony nebo rozhodnutími soudů vyšší instance.

4.5.3 Účinky rozhodnutí Ústavního soudu rovnající se účinkům zákona

Účinky rozhodnutí Ústavního soudu rovnající se účinkům zákona se vyskytují jen v řízení o kontrole norem. U těchto typů účinků je třeba si uvědomit, že sílu zákona má jen výrok rozhodnutí. Také je potíží u účinků nálezů se silou zákona shodnout se na tom, jestli je zákonodárce vázán výrokem rozhodnutí jen v situaci konkrétní napadené normy, a nebo zda je takovým výrokem vázán i při přijímání podobné normy v budoucnosti.⁶⁵

Ústavní soud rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti daného právního aktu a může ho buď zrušit nebo potvrdit. Pokud Ústavní soud zruší zákon nebo jiný právní

⁶³ § 35 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu - znění od 1. 2. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-182#p35-1>

⁶⁴ NOCAROVÁ, Zdeňka. *Závaznost rozhodnutí Ústavního soudu České republiky*. Praha: Vysoká škola aplikovaného práva, 2006. ISBN 80-86775-11-9, s. 65

⁶⁵ NOCAROVÁ, Zdeňka. *Závaznost rozhodnutí Ústavního soudu České republiky*. Praha: Vysoká škola aplikovaného práva, 2006. ISBN 80-86775-11-9, s. 66

akt, tento výrok má účinky srovnatelné se zákonem a platí pro všechny orgány státní moci a fyzické a právnické osoby. To znamená, že tato rozhodnutí mají výrazný dopad na právní řád a všechn život v zemi.

Přestože výrok rozhodnutí má účinky srovnatelné se zákonem, Ústavní soud může svá rozhodnutí vymezit tak, aby měla účinnost pouze pro konkrétní případ. V takovém případě není zákonodárce vázán výrokem rozhodnutí při přijímání podobných norem v budoucnosti, pokud je výrok omezený na konkrétní situaci a nelze ho vztáhnout na podobné situace.⁶⁶

Nicméně, pokud Ústavní soud vydá nález, který má účinky srovnatelné se zákonem, platí pro něj stejná pravidla jako pro zákony. Zákonodárce je tedy vázán tímto nálezem nejen v konkrétní situaci, ale i v případě, že přijímá podobné normy v budoucnosti.

4.6 Míra rozhodnutí Ústavního soudu

Každé rozhodnutí Ústavního soudu České republiky se dá rozdělit na dvě části. Jedná se o výrok a odůvodnění. U otázky závaznosti existují různé názory o tom, jestli a do jaké výše je zavazující právní názor v odůvodnění vydaném Ústavním soudem. Nad tímto problémem rozmýšleli zákonodárci nejen v poslední době, ale již v době, kdy Ústavní soud vůbec začal poprvé rozhodovat. Jde tedy o to, že se strany s opačným názorem nedokázali dohodnout na tom, zda je závazný pouze samotný výrok, anebo zda se má brát jako závazný celý nález Ústavního soudu. Také jedna ze stran přísně diferencuje rozhodování ve věcech abstraktní nebo konkrétní kontroly norem a poté mezi případy, kdy Ústavní soud činí rozhodnutí v ostatních věcech.⁶⁷

⁶⁶ KOUDELKA, Zdeněk. Časové účinky nálezu o zákonném soudu v přípravném řízení trestním: Česká justice [online]. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/blog/casove-ucinky-nalezu-o-zakonnem-soudu-v-pripravnem-rizeni-trestnim/>

⁶⁷ NOCAROVÁ, Zdeňka. Závaznost rozhodnutí Ústavního soudu České republiky. Praha: Vysoká škola aplikovaného práva, 2006. ISBN 80-86775-11-9, s. 71.

4.6.1 Závaznost celého nálezu

Výrok Ústavního soudu může znít pouze následovně: „Návrh ... se zamítá“ a „Rozhodnutí ... se zrušuje.“ Takový výrok nemá v podstatě žádnou hodnotu a není tak možné, aby byl jen pouhý výrok závazný.

Pokud by měl být závazný pouze výrok a zněl by např.: „ústavní stížnost se zamítá“ dalo by se si vyložit, že z materiálního hlediska získávají závaznost všechny orgány rozhodnutím u obecného soudu. Také jestliže by měl být závazný jen výrok: „rozsudek ... se zrušuje“, znamenalo by to, že všechny úřady by měli brát na vědomí to, že je ve věci nerozhodnuto. Proto je důležité, aby při závaznosti erga omnes byla závazná alespoň část odůvodnění. Totiž pouze z odůvodnění se dá zjistit kvůli čemu došlo k zamítnutí stížnosti, anebo z jakého důvodu bylo rozhodnutí zrušeno.

Pokud by se nebral právní názor v odůvodnění jako závazný, docházelo by k pochybnostem o tom, jestli obecný soud splňuje dispozici čl. 90 Ústavy, ve které je uvedeno, že má za povinnost mimo jiné hlavně poskytovat ochranu právům (zákonem určeným způsobem). Tímto dochází i k vytvoření pocitu právní nejistoty občanů. Důsledkem demokratické povahy Ústavního státu je totiž právní jistota občanů, které musí odpovídat, jak se chová právní stát. Takové chování by se nemělo jen shodovat s formálními právní předpisy, ale zároveň by mělo být spravedlivé.

Když Ústavní soud činí rozhodnutí ve věcech konkrétní nebo abstraktní kontroly norem, hodnotí, zda je napadený právní předpis ústavní.⁶⁸ Posuzuje buď pouze některá ustanovení takového napadeného právního předpisu, anebo jej posuzuje jako celek. Může takový právní předpis prohlásit za protiústavní a zrušit jej, anebo může shledat posuzovaný právní předpis za interpretovatelný ústavně komfortním způsobem a nezrušit jej. V takovém případě je Ústavní soud považován za negativního zákonodárce, proto má jeho rozhodnutí všeobecnou závaznost, tedy pokud právní předpis prohlásí za neústavní a zruší jej, stane se takový právní předpis nezávazný pro všechny subjekty. Když Ústavní soud

⁶⁸ŠIMÍČEK, Vojtěch. Ústavní stížnost. In: . 3. Praha: Linde, 2005, ISBN 978-80-7502-301-8.

napadený právní předpis nezruší, jsou jej naopak všechny subjekty povinny i dodržovat nadále (účinky erga omnes).

Při abstraktní i konkrétní kontrole norem se za část závaznou považuje pouze část výroková, kde se uvádí, že je návrh na zrušení právního předpisu zamítnut, a nebo že se naopak právní předpis zruší. Ale až v odůvodnění nálezu se vysvětluje, jak Ústavní soud dospěl k takovému rozhodnutí a jakým způsobem nad případem přemýšlel.

Myslím, že je podstatné se v rámci této problematiky zastavit u názoru, který považuje za závazný pouze výrok – jeho tzv. nosné důvody – a ne celé odůvodnění názoru. Nosné důvody odůvodnění (ratio decidendi) znamená právní názor, který je obsažen v odůvodnění rozhodnutí Ústavního soudu České republiky. Pokud má obecnou povahu, je obsažený v jeho právní větě. V ustanovení § 57 odst. 2 zákona o Ústavním soudu je uvedeno, že z každého nálezu se poté uveřejní ve Sbírce zákonů výrok a také část odůvodnění, ze které je patrné, jaký právní názor Ústavní soud měl, a jakými postupy k takovému názoru došel⁶⁹. Toto ustanovení podporuje názor, který byl zmíněn v tomto odstavci výše. Také dle ustanovení § 13 zákona o Ústavním soudu, k tomu aby bylo rozhodnuto ve věci přijímané na základě právního názoru, který se odlišuje od právního názoru Ústavního soudu vysloveného v nálezu, je nutné získat hlasy kvalifikované většiny nejméně devíti členů pléna.⁷⁰

Názor, který by popíral obecnou závaznost nosných důvodů výroku, by ve svých důsledcích neuznával samotnou podstatu funkčnosti soudní kontroly ústavnosti, tzn., že takový názor by byl proti podstatě celého ústavního soudnictví.

71

V demokratických státech máme ústavní soudy k tomu, aby při rozhodování nalézaly právo ústavní a zákonné v každodenním životě. Ústavní

⁶⁹ § 57 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu - znění od 1. 2. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-01-09]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-182#p57-2>

⁷⁰ § 13 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu - znění od 1. 2. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-01-09]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-182#p13>

⁷¹ BLAHOŽ, Josef. *Soudní kontrola ústavnosti*. Praha: ASPI, 2001. ISBN 80-86395-09-X, s. 456-459.

soud by se neměl stát pouze jakýmsi pasivním strážcem ústavnosti. Jeho úkolem by mělo být udržovat princip právního státu a další základní demokratické principy ústavnosti.

Další otázka, kterou si zákonodárci pokládají je, vůči komu závazná by nosná část odůvodnění při věcech spojených s kontrolou norem měla být. Kdybychom se shodli na názoru, který by tvrdil, že by měla být závazná zcela pro každého, mohlo by dojít k tomu, že by se tím porušil princip dělby moci v našem ústavním systému. Ústavní soud by tak byl i nadřazen ostatním orgánům, stalo by se že by mohl vydávat obecně závazná rozhodnutí a nahradil by tak zákonodárnou moc. Ústavní soud by tím pádem zavazoval samotný parlament, vládu a ministerstva.⁷² Také by byl upozaděn prvotní význam odůvodnění nálezu. Jako odůvodnění nálezu je myšleno vysvětlení důvodů vedoucím k danému výroku. Ústavní soud České republiky by díky tomu mohl mít větší prostor k překračování svých kompetencí jakožto negativní zákonodárce.

Dle Ústavního soudu by odůvodnění nálezu měly být vždy spjaty s jeho výrokiem. Když tedy Ústavní soud rozhoduje v individuálních případech, jsou jeho nálezy závazné jen ve smyslu kasačním, ale ne ve smyslu precedenčním. Rozhodnutí Ústavního soudu ve věcech individuálních nejsou obecně závazná, ale jen závazná v tom konkrétním případě. V praxi i tak má nemalý dopad na rozhodování obecných soudů ve věcech s podobnou povahou.

4.6.2 Závaznost pouze výroku

Další skupina zastává názor, že odůvodnění mnohdy zahrnuje nespočet ne tak důležitých věcí. To nás občas dostává k tomu, že není dostatečně zřetelné, co z toho je právní názor Ústavního soudu České republiky. Někdy však ani v odůvodnění není právní názor uveden vůbec.

Pokud jsou důvody, proč je nález protiústavní, uvedeny jen v odůvodnění nálezu, nemají účinek se silou zákona. V obecné rovině se právní důsledky rozhodnutí individuálních pojí s výrokiem rozhodnutí. Pouze výrok rozhodnutí se

⁷² ŠIMÍČEK, Vojtěch. Ústavní stížnost. In: . 3. Praha: Linde, 2005, ISBN 978-80-7502-301-8.

pokládá jako schopný nabýt právní moci a vykonatelnosti. Ve smyslu čl. 89 Ústavy je možné závaznost a vykonatelnost nálezů Ústavního soudu spojovat pouze s výroky těchto nálezů.⁷³ Ne však s odůvodněními nálezů. Když Ústavní soud rozhoduje ve věcech abstraktní nebo konkrétní kontroly norem, hodnotí ústavnost celého nebo jen části ustanovení napadeného právního předpisu.

Ústavní soud může dojít k závěru, že takový právní předpis můžeme vykládat ústavně konformním způsobem a tím pádem jej nezruší. Také se může stát, že jej Ústavní soud označí za neústavní a takový právní předpis zruší. Jak již bylo řečeno výše, Ústavní soud v tomto případě vystupuje jako negativní zákonodárce, díky tomu mají jeho rozhodnutí všeobecnou závaznost. Tzn., že pokud Ústavní soud nějaký předpis zruší, přestane být závazný pro všechny subjekty. Jestliže však právní předpis nezruší, všechny subjekty jej musí i nadále dodržovat.⁷⁴

V případě konkrétní a abstraktní kontroly norem je za část závaznou ale považována pouze výroková část, kde se uvádí, že návrh na zrušení předpisu se zamítá a nebo se právní předpis naopak ruší. Avšak až v odůvodnění nálezu se dá zjistit, proč a jakým postupem Ústavní soud k takovému rozhodnutí došel.

Názorů na to, zda je závazný pouze výrok a nebo celý nálezn je nespočet. Myslím si však, že je důležité se vždy zabývat jak výrokem, tak i odůvodněním, protože mezi nimi existuje určitá příčinná souvislost.

4.7 Časové účinky rozhodnutí Ústavního soudu

Časové účinky rozhodnutí Ústavního soudu se považují za důležité, jelikož díky nim víme, kdy určitá právní norma, kterou Ústavní soud prohlásí za neústavní nebo ji zruší, přestane platit. S tímto se vážou účinky nálezu na právní akty, které kvůli zrušené normě, byly poté zrušeny nebo novelizovány. Zákon o Ústavním soudu řešení otázky, která se týká účinku nálezu na právní akty zrušené a

⁷³ Čl. 89 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., ústava České republiky - znění od 1. 6. 2013. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1#cl89>

⁷⁴ NOCAROVÁ, Zdeňka. *Závaznost rozhodnutí Ústavního soudu České republiky*. Praha, 2006. ISBN 80-86775-11-9.

novelizované na základě posléze zrušené normy, přenechává výkladu Ústavního soudu. Podobným způsobem postupuje např. i Spolková republika Německo.

Správní a soudní rozhodnutí, které vycházejí z posléze zrušené normy, v právní moci zůstávají. Podle § 71, odst. 2 zákona o Ústavním soudu ale exekuční titul postrádají.⁷⁵ Toto však neplatí pro trestní rozsudky a v případě, že na základě posléze zrušeného právního předpisu byl soudem v trestním řízení vynesena rozsudek, který nabyl právní moci, ale u kterého zatím nedošlo k vykonání, je zrušení takového právního předpisu pohnutkou k obnově řízení dle trestního řádu. Např. ve Spolkové republice Německo je možné řízení obnovit, i když už byl trest vykonán.

V českém soudnictví je možné připustit účinek jako *ex tunc*, *ex nunc* anebo *pro futuro*.

4.7.1 Ex tunc

Dle ustanovení § 58 odst. 1 zákona o Ústavním soudu je stanoveno, že nálezy Ústavního soudu jsou vykonatelné ve věci návrhu na zrušení zákona nebo jiného právního předpisu dnem jejich vyhlášení ve Sbírce zákonů, jestli Ústavní soud nerozhodne jiným způsobem.⁷⁶

Ústavní soud může udělat výjimku a stanovit jiný den vykonatelnosti nálezu, než den jeho vyhlášení ve Sbírce zákonů. Tento termín může být posunut jak do budoucna, tak i do minulosti – *ex tunc*. Ústavní soud České republiky zatím však posouval vykonatelnost výroku v této souvislosti jedinečně vpřed, tzn., že se žádná judikatura stanovující účinky *ex tunc* nevyskytuje.

4.7.2 Ex nunc

Časový účinek *ex nunc* znamená, že rozhodnutí Ústavního soudu se vztahuje pouze k budoucnosti a nemá žádný vliv na situace, které nastaly před

⁷⁵ § 71 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu - znění od 1. 2. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-182#p71-2>

⁷⁶ 58 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu - znění od 1. 2. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-182#p58-2>

vydáním rozhodnutí. Tento typ časového účinku se vztahuje zejména na situace, kdy Ústavní soud mění nějakou pravidelnost nebo stanoví novou právní zásadu.

Při rozhodování *ex nunc* Ústavní soud uplatňuje nový právní výklad pouze v situacích, které vzniknou po vydání jeho rozhodnutí. Všechny situace, které nastaly před vydáním rozhodnutí, zůstanou v platnosti a nebudou jimi ovlivněny. Tento druh časového účinku je používán zejména tehdy, když Ústavní soud zjistí, že stávající právní praxe nebo výklad není v souladu s ústavou a přijímá novou právní zásadu, která se bude uplatňovat od okamžiku vydání rozhodnutí a v budoucnosti.⁷⁷

4.7.3 Pro futuro

Výraz „pro futuro“ je latinský výraz „pro budoucnost“. To znamená, že takové rozhodnutí se bude vztahovat jen na situace budoucí, které se staly před jeho vydáním. Pro futuro – rozhodnutí Ústavního soudu – může ovlivňovat tvorbu nových právních norem a zaměřit se na změnu dosavadních pravidel.

Jako příklad se dá uvést situace, kdy Ústavní soud vydá rozhodnutí pro futuro, které se týká práv menšinových skupin v naší zemi. Toto rozhodnutí bude mít vliv jedině na situace budoucí, tzn. např. na vytváření nových právních předpisů, zákonů, které se budou zaměřovat na respektování práv lidí z menšinových skupin. Takové rozhodnutí se však tedy nebude vztahovat na situace v minulosti týkajících se menšinových skupin.⁷⁸

Dá se tedy říci, že rozhodnutí Ústavního soudu pro futuro se nevztahují na případy minulé, ale na situace, které se přihodí v budoucnosti. Rozhodnutí pro futuro ale mohou směřovat k lepšímu vývoji právního řádu v určité oblasti v budoucnosti.

⁷⁷ NOCAROVÁ, Zdeňka. *Závaznost rozhodnutí Ústavního soudu České republiky*. Praha, 2006. ISBN 80-86775-11-9, s. 90

⁷⁸ ZAHUMENSKÝ, David. *Ústavní soud postavil soudní přezkum územních plánů na hlavu dalším absurdním nálezem: Advokátní kancelář* [online]. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.davidzahumensky.cz/2023/02/20/ustavni-soud-postavil-soudni-prezkum-uzemnich-planu-na-hlavu-dalsim-absurdnim-nalezem/>

4.8 Výkon rozhodnutí Ústavního soudu

Výkon rozhodnutí Ústavního soudu České republiky je ve své podstatě předpokladem pro možnou závaznost rozhodnutí Ústavního soudu, kterými dělá rozhodnutí. Co se ústavních stížností týče, dá se vykonatelnost vyložit jako okolnost, při které někomu vyhrazené povinnosti ve výroku rozhodnutí jsou vynutitelné nástroje veřejné moci.⁷⁹

Vykonatelnost rozhodnutí je určení data, kdy se stane rozhodnutí exekučním titulem. Protože proti rozhodnutím Ústavního soudu nelze podat jakýkoliv opravný prostředek, používá se místo termínu „vykonatelnost“ termín přesnější - „právní moc“. Ve věcech týkajících se kontroly norem je vykonatelnost nálezu označována jako účinnost právního předpisu.

Vykonatelnost nálezů Ústavního soudu se určuje dnem jejich publikování ve Sbírce zákonů (ex nunc), dnem jejich vyhlášení nebo dnem doručení jejich písemného vyhotovení účastníkům. Dle ustanovení zákona o Ústavním soudu v § 58 odst. 1 je možné, aby Ústavní soud posoudil od kdy je nález vykonatelný nejen ex nunc (od nynějška), ale také ex tunc (do minulosti) a pro futuro (do budoucnosti).⁸⁰ Možnost účinků do minulosti eliminuje § 71 zákona o Ústavním soudu, u účinků do budoucnosti žádná eliminace do této doby není.⁸¹

4.8.1 Předběžné opatření

I když jsou nálezy Ústavního soudu vykonatelné až po jejich vyhlášení, Ústavní soud má pravomoc v určitých typech řízení rozhodnout i o vydání předběžného opatření. Takové opatření by v některých případech mělo zamezit vážným následkům.

⁷⁹ KLÍMA, Karel. Závaznost rozhodování ústavních soudů: úvodní referát. In: Závaznost rozhodování ústavních soudů: Mezinárodní teoretický seminář. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2004, s. 9.

⁸⁰ § 58 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu - znění od 1. 2. 2022. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-02-11]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-182#p58-1>

⁸¹ § 71 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu - znění od 1. 2. 2022. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-02-11]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-182#p71>

Ústavní soud o předběžném opatření má právo rozhodnout bez ústního jednání, a když se jedná o závažné případy, dokonce se nemusí vyžádat vyjádření ostatních účastníků řízení k návrhu o vydání předběžného opatření. To znamená, že v takovém případě Ústavní soud může ihned po obdržení ústavní stížnosti rozhodnout.

Návrh na vydání předběžného opatření má akcesorickou povahu. To se dá vysvětlit jako to, že v případě, že je ústavní stížnost odmítnuta nebo zamítnuta, znamená to, že je odmítnut nebo zamítnut i návrh na vydání předběžného opatření, i když toto nezmíní ve výrokové části v daném rozhodnutí.⁸²

Pokud je předběžné opatření vydáno, jedná se o rozhodnutí zatímní. Zatímní rozhodnutí označuje rozhodnutí, ze kterého nelze vyvozovat jak Ústavní soud v ústavní stížnosti rozhodne.

Důvody k vydání předběžného opatření mohou být buď subjektivní nebo objektivní. Subjektivní jsou skutečnosti výlučně na straně stěžovatele a ty objektivní jsou přesahující výhradně zájmy stěžovatele. Nejen jednotlivec má zájem na vydání předběžného opatření, ale zájem na něm může mít i společnost a stát, protože také není v jejich zájmu, aby jednotlivým osobám vznikla vážná škoda nebo újma, atd. Ústavní soud České republiky by měl jedině zřídka vydávat předběžné opatření a jedině v případech, které si řádně opodstatní.⁸³

4.8.2 Odložení vykonatelnosti

Vykonatelnost rozhodnutí Ústavního soudu u ústavních stížností může být odložena. Ústavní stížnost totiž proti rozhodnutím soudů obecných nebo jiným orgánům veřejné moci nepředstavuje řádný opravný prostředek. Ústavní stížnost je možné podat i proti pravomocnému rozhodnutí orgánu veřejné moci. I podání ústavní stížnosti nemá odkladný účinek., tzn. že podání ústavní stížnosti by nemělo ovlivnit právní moc a vykonatelnost napadeného orgánu veřejné moci.

⁸² NOCAROVÁ, Zdeňka. Závaznost rozhodnutí Ústavního soudu České republiky. Praha, 2006. ISBN 80-86775-11-9.

⁸³ Předběžné opatření: EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo [online]. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/predbezne-opatreni-111882.html>

Důvodem k oddálení vykonatelnosti rozhodnutí příslušného soudu nebo správního orgánu není podání ústavní stížnosti jen samo o sobě.

Jednou z výjimek, kdy k odložení vykonatelnosti napadeného rozhodnutí může dojít, je v případě, že to stěžovatel navrhne. Šlo by to podle ustanovení § 79 odst. 2 zákona o Ústavním soudu⁸⁴ tehdy, kdy by výkon rozhodnutí nebo uskutečnění oprávnění přiznaného rozhodnutím třetí osobě, znamenal pro stěžovatele nepoměrně závažnější škodu, než která by při odložení vykonatelnosti mohla vzniknout jiným osobám. Také pokud by toto nebylo proti veřejnému zájmu.⁸⁵

Návrh na odložení vykonatelnosti napadeného rozhodnutí má také akcesorickou povahu. Jinak řečeno to znamená, že tento návrh lze podat jen spolu s ústavní stížností.

V ustanovení § 54 odst. 1 zákona o Ústavním soudu je uvedeno, že „ve věci samé rozhoduje Ústavní soud nálezem a v ostatních věcech usnesením“.⁸⁶ O odkladu vykonatelnosti napadeného rozhodnutí orgánu veřejné moci rozhoduje Ústavní soud usnesením jen pokud takovému návrhu vyhoví.

Odložení vykonatelnosti se týká pouze osoby stěžovatele, ne dalších účastníků předchozího řízení.

4.8.3 Orgán výkonu rozhodnutí

Ústavní soud České republiky svá rozhodnutí vykonávat nemůže, výkonem rozhodnutí není pověřen žádný orgán. V některých dalších evropských právních úpravách je tomu podobně (např. Francie).

⁸⁴ § 79 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu - znění od 1. 2. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-01-05]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-182#p79-2>

⁸⁵ NOCAROVÁ, Zdeňka. *Závaznost rozhodnutí Ústavního soudu České republiky*. Praha, 2006. ISBN 80-86775-11-9.

⁸⁶ § 54 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu - znění od 1. 2. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-01-30]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-182#p54-1>

Praktická část

V následující praktické části se zaměřím na tři reálné příklady rozsudků soudů vyšších instancí, při kterých je v odůvodnění, nebo v jiné části rozsudku, zmíněn již dřívější náleží Ústavního soudu České republiky. Tedy ukážeme si závaznost judikatury Ústavního soudu České republiky v praxi.

V právním systému Beck jsem postupně vyhledávala rozsudky, ve kterých se soudy nižších instancí v argumentacích odkazovaly na již dřívější rozsudek Ústavního soudu České republiky ve věci obdobné. Popíši vždy skutkovou podstatu případu, uvedu spisové značky rozsudků soudů, jak a kdo se k jakému soudu odvolával. Detailně vysvětlím průběh řízení.

Díky této části si čtenář bude moci reálně představit, jakým způsobem funguje závaznost judikatury Ústavního soudu v právním prostředí České republiky.

1. Příklad

Příklad, kterému se budu nyní věnovat, je rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 5. května 2010 pod spisovou značkou 1 Co 2/2010.⁸⁷

Věc se týká toho, že žalobkyně požadovala zaplacení částky 50 000 Kč, jako uplatnění práva na náhradu nemajetkové újmy v penězích podle ustanovení § 13 odst. 2 a 3 občanského zákoníku⁸⁸ a nároku na náhradu škody na zdraví za bolest a za ztížení společenského uplatnění podle ustanovení § 444 odst. 1 občanského zákoníku⁸⁹ nebo podle ustanovení § 372 zákoníku práce.⁹⁰

Krajský soud v Brně žádost na zaplacení částky 50 000 Kč zamítl. Soud nižší instance vycházel ze zjištění, že v souvislosti s operací pravého oka žalobkyně, došlo ze strany žalované k pochybení. Pochybení spočívalo ve voperování nesprávné nitrooční čočky. Mezi účastníky řízení bylo diskutabilní, zda se v důsledku tohoto selhání zhoršila viditelnost pravého oka stěžovatelky (z 5 dioptrií na 13 dioptrií). Nicméně soud prvního stupně se touto spornou skutečností nezabýval vzhledem k jeho právnímu názoru o současném uplatňování práv a nároků z titulu ochrany osobnosti a náhrady škody na zdraví.

V oblasti náhrady škody jsou obsaženy nároky na nemajetkovou újmu, které jsou zakotveny poměrně nesystematicky zákonodárcem. Tyto nároky zahrnují bolestné a náhradu za ztížení společenského uplatnění v souladu s ustanovením § 444 odst. 1 občanského zákoníku v platném znění, a také jednorázovou náhradu při úmrtí blízké osoby v souladu s ustanovením § 444 odst.

⁸⁷ Vrchní soud v Olomouci, 1 Co 2/2010, [R 56/2011 civ.]

⁸⁸ § 13 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník - znění od 1. 1. 2013. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1964-40#p13>

⁸⁹ § 444 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník - znění od 1. 1. 2013. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1964-40#p444-1>

⁹⁰ § 372 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce - znění od 1. 1. 2023. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-262#p365>

3 občanského zákoníku.⁹¹ V rozhodnutí ze dne 4. 5. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 16/04, Ústavní soud označil tyto nároky jako "náhradu škody za nemateriální újmu".

V rámci ochrany osobnosti se řeší náhrada nemajetkové újmy, která vznikne neoprávněným zásahem do osobnostních práv. Zákon odkazuje ohledně odpovědnosti za tuto škodu na ustanovení o náhradě škody (§ 16 občanského zákoníku⁹²). V řízení o náhradu škody jsou obecné soudy vázány ústavním principem proporcionality, což znamená, že odškodnění z titulu náhrady škody na zdraví by mělo být dostatečné, důstojné a adekvátní. Tento postoj byl potvrzen v nálezů Ústavního soudu ze dne 29. 9. 2005, sp. zn. III. ÚS 350/03, ke kterému se Ústavní soud přihlásil ve svém nálezů ze dne 16. 10. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 50/05.

Právní předpisy stanoví pevná a jasná pravidla pro posouzení nároku na náhradu škody na zdraví, což je zdůrazněno Ústavním soudem v jeho nálezů uvedeném pod sp. zn. Pl. ÚS 50/05. Délka řízení o nároku na náhradu škody a stáří žalobkyně nemohou být opodstatněným pro podání opakované žaloby v ochraně osobnosti.

V tomto rozsudku se tedy Vrchní soud v Olomouci odkazoval hned na několik výše zmiňovaných nálezů Ústavního soudu.

⁹¹ § 444 odst. 1 a 3 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník - znění od 1. 1. 2013. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1964-40#p444-1>

⁹² § 16 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník - znění od 1. 1. 2013. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1964-40#p16>

2. Příklad

Rozsudkem Nejvyššího soudu pod spisovou značkou 21 Cdo 3612/2014⁹³ ze dne 16. června 2015 byl zrušen rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 13. května 2013, sp. zn. 31 Co 101/2014 a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

V tomto případě společnost K. spol. s r. o. podala žalobu na Okresní soud v Příbrami dne 19. 6. 2013. Chtěla, aby bylo určeno, že nemovitosti, konkrétně budova č. p. 329 a několik pozemků v obci P. nejsou zatíženy zástavním právem, které bylo zřízeno na základě dvou smluv o zřízení zástavního práva. Žaloba byla zdůvodněna tím, že kupující O. K. neuhradil celou kupní cenu za nemovitosti, takže prodávající společnost od kupní smlouvy odstoupila a kupní smlouva byla zrušena. Proto O. K. nemohl být vlastníkem nemovitostí a nemohl platně zřídit zástavní právo na nemovitosti.

Okresní soud v Příbrami vydal rozsudek, podle kterého žaloba byla přijata a žalovaná byla povinna zaplatit náhradu nákladů řízení ve výši 41 909 Kč k rukám advokáta JUDr. P. T. Z. Soud zjistil, že O. K. koupil nemovitosti od dlužnice, ale poté je dal do zástavy jako zajištění pro pohledávky, které měla žalovaná za dlužnicí ze smluv o úvěru. Dlužnice však později od kupní smlouvy odstoupila, protože kupující neuhradil celou kupní cenu. Rozsudkem bylo pravomocně určeno, že nemovitosti jsou ve vlastnictví dlužnice, takže O. K. nemohl nemovitosti dát do zástavy. Proto byla žaloba důvodná, protože nelze dát do zástavy cizí nemovitou věc bez souhlasu vlastníka, a žalovaná nemohla mít zástavní právo na nemovitosti, které nebyly v jejím vlastnictví.

Žalovaná se odvolala proti rozsudku Okresního soudu v Příbrami a Krajského soudu v Praze, které určovaly vlastnické právo dlužnice k nemovitosti. Odvolací soud se však domníval, že tato rozhodnutí nejsou pro žalovanou závazná, protože dlužnice odstoupila od kupní smlouvy s ohledem na porušení závazku kupujícího v souladu s občanským zákoníkem. Odvolací soud aplikoval zásady upravené v občanském zákoníku a rozhodl, že dlužnice nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně, a že žádný z účastníků nemá právo na

⁹³ Nejvyšší soud, 21 Cdo 3612/2014, [R 4/2016 civ.]

náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně. Odvolací soud dospěl k závěru, že žalovaná má právo na náhradu nákladů odvolacího řízení ve výši 5 000 Kč.

Společnost K. spol. s r.o. podala odvolání proti rozsudku odvolacího soudu. Argumentovala tím, že kupní smlouva byla zrušena ex tunc a že O.K. nikdy nebyl vlastníkem nemovitostí a nemohl je tedy dát do zástavy. Důvody spočívaly v tom, že zástavní právo bylo zřízeno bez souhlasu dlužnice, jako vlastníka zastavených nemovitostí. Dlužnice také tvrdila, že odvolací soud rozhodl o případě v době, kdy řízení bylo podle insolvenčního zákona přerušeno. Dlužnice navrhovala, aby se určilo, že nemovitosti nejsou zatíženy zástavním právem, nebo aby se věc vrátila zpět odvolacímu soudu k novému rozhodnutí o věci.

Žalovaná se shodla s odvolacím soudem a navrhla, aby bylo dovolání zamítnuto bez procesní vady. Bylo zahájeno insolvenční řízení u společnosti K. s r. o., ale předmětem projednávaného řízení nebyly pohledávky v insolvenčním řízení. Odvolací soud rozhodl, že řízení nebylo přerušeno a může pokračovat. Po podání dovolání byla společnost K. s r. o. prohlášena v konkursu a insolvenční správce navrhl, aby bylo v přerušeném řízení pokračováno a stal se žalobcem na místě společnosti K. s r. o.

Soudy v této věci řešily právní otázku platnosti zástavního práva na nemovitosti, které bylo založeno zástavcem, jehož vlastnictví k nemovitosti bylo odvozeno od smlouvy s převodcem, který smlouvu později zrušil. Odvolací soud se při řešení této otázky odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu. Proto Nejvyšší soud rozhodl, že dovolání žalobce je přípustné podle § 237 občanského soudního řádu.⁹⁴

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu, označil Nejvyšší soud dovolání za opodstatněné. V právní teorii a praxi se rozlišuje pravá a nepravá retroaktivita. Pravá retroaktivita se týká nového právního předpisu, který platí pro vznik a platnost právního vztahu, a to i tehdy, pokud vztah vznikl před účinností nového

⁹⁴ § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád - znění od 1. 9. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1963-99#p237>

předpisu. Nepravá retroaktivita znamená, že nový právní předpis se použije až od okamžiku své účinnosti i na právní vztahy, které vznikly před touto účinností. Vznik těchto právních vztahů a práva a povinnosti z nich vyplývající se řídí dosavadní platnou právní úpravou.

V českém právním řádu není dovolena pravá zpětná účinnost, což znamená, že zákony nemohou být aplikovány zpětně na události, které se staly před jejich platností. Tento princip je důležitý pro právní jistotu a ochranu důvěry občanů v právní systém. Tento zákaz se vztahuje na všechna právní odvětví, včetně soukromoprávních poměrů, a je zakotven v Ústavě České republiky a Listině základních práv a svobod.

Např. se můžeme v této souvislosti podívat na právní názor uvedený v nálezu pléna Ústavního soudu ze dne 28. února 1996, sp. zn. Pl. ÚS 9/95 uveřejněném pod č. 16 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu České republiky, sv. 5, roč. 1996, 1. díl, a v nálezu pléna Ústavního soudu České republiky ze dne 4. 2. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/96, uveřejněném pod č. 63/1997 Sb.

Nejvyšší soud rozhodl o tom, že rozhodnutí odvolacího soudu není správné a nejsou splněny podmínky pro různé další možnosti v řízení. Nejvyšší soud proto podle § 243e odst. 1 občanského soudního řádu zrušil napadené rozhodnutí odvolacího soudu a vrátil věc zpět k dalšímu projednání Krajskému soudu v Praze podle § 243e odst. 2 věty první.⁹⁵

⁹⁵ § 243e zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád - znění od 1. 9. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1963-99#p243e>

3. Příklad

Dalším rozsudkem, ve kterém se soud odkazuje na Ústavní soud, je rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 11. května 2011, pod spisovou značkou 31 Cdo 3916/2008.⁹⁶

V tomto případě se žalobce vůči státu domáhal zaplacení částky 500 000 Kč s příslušenstvím jako náhradu nemajetkové újmy za omezení osobní svobody v důsledku vazby a výkonu trestu odnětí svobody v souvislosti s trestním řízením, v kterém byl zproštěn obžaloby.

Obvodní soud pro Prahu 2 zamítl rozsudkem ze dne 14. listopadu 2007 žalobu na zaplacení výše zmiňované částky s příslušenstvím, rozhodl o náhradě nákladu řízení. Vycházel z toho, že žalobci bylo dne 1. srpna 2000 oznámeno obvinění ze trestního činu vydírání podle § 235 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon.⁹⁷ Dne 27. října 2000 byl žalobce zadržen a o tři dny později byl vzat do vazby.

Obvodní soud pro Prahu 7 dne 6. dubna 2001 vynesl rozsudek pod spisovou značkou 24 T 15/2001, který žalobce shledal vinným, byl mu uložen trest odnětí svobody v trvání tří a půl let se zařazením do věznice s ostrahou. Žalobce se odvolal na Městský soud v Praze, odvolání však bylo zamítnuto a žalobce byl přemístěn do výkonu trestu. Nálezem Ústavního soudu ze dne 31. ledna 2002 pod spisovou značkou III. ÚS 532/01 byla zrušena obě rozhodnutí soudů nižší instance. Žalobce byl zproštěn obžaloby rozsudkem Obvodní soudu pro Prahu 7 ze dne 10. března 2005. Soud posuzoval tento skutkový stav dle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem (§ 31a odst. 1, 2)⁹⁸ a o změně

⁹⁶ Nejvyšší soud, 31 Cdo 3916/2008, [R 125/2011 civ.]

⁹⁷ § 235 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon - znění od 1. 4. 2009. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-140#p235>

⁹⁸ § 31a zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) - znění od 1. 4. 2020. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-82#p31a>

zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti.⁹⁹ Kvůli tomu, že žalobce vykonal trest odnětí svobody v době před účinností zákona č. 160/2006 Sb., kterým se výše uvedené zákony mění, soud prvního stupně se nezabýval důvodností uplatněného nároku, když odškodnění nemajetkové újmy je dle zákona č. 160/2006 Sb. vyloučeno.¹⁰⁰ Proto z důvodu absence právního podkladu pro odškodnění nemajetkové újmy Obvodní soud pro Prahu 7 žalobu zamítl.

I Městský soud v Praze rozsudek obvodního soudu potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení v souvislosti s odvoláním žalobce. Soud se opíral o skutkový stav zjištěný soudem prvního stupně a shodl se s jeho závěry. Odvolací soud dospěl k závěru, že v dané věci jde o odpovědnost za nezákonná rozhodnutí, která byla vydána před účinností zákona č. 160/2006 Sb. Soud také uvedl, že nárok na náhradu škody způsobené zahájením trestního stíhání, které skončilo jeho zastavením či zproštěním obžaloby, se posuzuje jako nárok na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím s tím, že rozhodujícím měřítkem opodstatněnosti zahájení trestního stíhání je pozdější výsledek trestního řízení.

Žalobce podal dovolání proti rozsudku odvolacího soudu a tvrdí, že novela zákona nelze použít jen na újmy způsobené nesprávným úředním postupem, ale i na nároky na poskytnutí zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu způsobenou nezákonnými rozhodnutími před účinností zákona. Tvrdí, že promlčení nároku není překážkou pro nárok na poskytnutí zadostiučinění podle nového zákona. Navrhuje zrušení rozsudků obou soudních instancí.

⁹⁹ § 1 zákona č. 358/1992 Sb., České národní rady o notářích a jejich činnosti (notářský řád) - znění od 1. 2. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-358#p1>

¹⁰⁰ Čl. 1 zákona č. 160/2006 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 201/2002 Sb., o Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů - znění od 1. 1. 2014. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-160#cl1>

V tomto případě se nejedná o pravou zpětnou působnost, ale o případ tzv. nepravé retroaktivity. V této souvislosti poukazuje a cituje z nálezů Ústavního soudu České republiky pod sp. zn. Pl. ÚS 21/96, sp. zn. Pl. ÚS 8/06 a sp. zn. II. ÚS 458/06.

Díky těmto nálezům Ústavního soudu Nejvyšší soud jako soud dovolací pokládá rozhodnutí dovolacího soudu za nesprávné, a proto jej zrušil. Protože důvody, pro něž bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, se vztahují i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud i jeho rozsudek a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Závěr

Ústavní soud je v současné době nejvyšším soudem v České republice a jeho rozhodnutí mají autoritu právního státu. Navíc jsou závazná nejen pro orgány veřejné moci, ale i pro soukromé osoby. Důležitou roli při interpretaci a aplikaci právních předpisů hrají i zásady vycházející z ústavních norem a judikatury Ústavního soudu. Je tedy důležité, aby soudci i právníci dobře znali a respektovali judikaturu Ústavního soudu, a aby se snažili při své práci na ni vždy odkazovat.

Vypracováním této bakalářské práce lze potvrdit, že judikatura Ústavního soudu má v českém právním prostředí závaznou právní sílu a patří k nejdůležitějším právním pramenům. Ústavní soud je vrcholným soudem v oblasti ochrany ústavnosti a zákonnosti a jeho rozhodnutí jsou výkladově závazná pro všechny úřady a soudy v České republice. Přestože Ústavní soud nevydává příkazy a zákazy, které by byly adresovány přímo občanům, jeho judikatura má významný dopad na vývoj práva a je nedílnou součástí českého právního řádu.

V první části práce je popsán vývoj ústavního soudu během let na území českého státu od habsburské monarchie, přes dobu první republiky, období socialismu až po dobu současnou. Tato část má za úkol pomoci čtenáři pochopit cestu za nynější podobou ústavního soudnictví.

V průběhu této práce byly analyzovány různé přístupy k závaznosti judikatury Ústavního soudu a byly diskutovány otázky, jako je například vztah mezi závazností judikatury a principem nezávislosti soudů. Byly zde také rozebrány názory zákonodárců na závaznost celého nálezu Ústavního soudu a nebo pouze výroku. Bylo také zdůrazněno, že závaznost judikatury Ústavního soudu není absolutní a může být ovlivněna různými faktory, jako jsou například změny ústavy, změny v právním řádu nebo nové interpretace ústavních a zákonných norem.

V poslední části této práce jsem se zaměřila na to, jak funguje závaznost judikatury Ústavního soudu v právním prostředí České republiky v reálné rovině. Díky popsaným rozsudkům soudů nižší instance, kde se odkazuje na již dřívější nálezy Ústavního soudu, si i laická veřejnost může lépe představit důležitost závaznosti judikatury Ústavního soudu.

V závěru lze tedy konstatovat, že závaznost judikatury Ústavního soudu je jedním z klíčových prvků českého právního systému a významně přispívá k stabilitě a kontinuitě práva v České republice. Nicméně je důležité si uvědomit, že judikatura není stálou a neměnnou veličinou a může se měnit v závislosti na vývoji práva a společnosti. Proto je nutné sledovat aktuální vývoj a změny v právním prostředí a přizpůsobovat se jim.

Seznam použité literatury

Monografie

BLAHOŽ, Josef. *Soudní kontrola ústavnosti*. Praha: ASPI, 2001. ISBN 80-86395-09-X.

CHMEL, Jan. *Co ovlivňuje Ústavní soud a jeho soudce?*. Praha: Leges, 2021. ISBN 978-80-7502-539-5.

DOSTÁL, Martin. *Ústavní soud České republiky v letech 1993 - 2000*. Praha: Linde, 2004. ISBN 80-7201-462-5.

DVOŘÁK, Jan, a kol. *Soukromé právo 21. století*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7552-595-6., s. 532.

FILIP, Jan. *Vybrané kapitoly ke studiu ústavního práva*. Brno: Václav Klemm, 2011, s. 281. ISBN 978-80-904083-7-1.

FILIP, Jan; HOLLANDER, Pavel, ŠÍMÍČEK Vojtěch. *Zákon o Ústavním soudu*. In: . 2. Praha: C.H.Beck, 2007, ISBN 978-80-7179-599-5.

FOREJTOVÁ, Monika. *Ústavní soudnictví*. In: . Brno: Václav Klemm, 2014, ISBN 978-80-87713-09-9.

GERLOCH, Aleš. *Řízení před Ústavním soudem*. Praha: Prospektum, 1996. ISBN 80-7175-033-6.

GERLOCH, Aleš. *Teorie práva. 5., upravené vyd.* Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2009. ISBN 978-80-7380-233-2. s. 307.

GAILLARD, Emmanuel a Yas BANIFATEMI. *Precedent in International Arbitration*. Juris Publishing, 2008. ISBN 978-1-933833-14-9.

KLÍMA, Karel. *Závaznost rozhodování ústavních soudů: úvodní referát*. In: *Závaznost rozhodování ústavních soudů: Mezinárodní teoretický seminář*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2004, s. 9.

KLOKOČKA, Vladimír. *Ústavní systémy evropských států*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-7201-606-7.

LANGÁŠEK, Tomáš. Namísto úvodu: Promarněné světové prvenství. *Ústavní soud Československé republiky.: 90 let od jeho ustavující schůze. Sborník příspěvků z kolokvia konaného na půdě Ústavního soudu v Brně 15. 11. 2011*. In: . Brno: Ústavní soud, 2012.

MALÝ, Karel a SOUKUP, Ladislav. *Československé právo a právní věda v meziválečném období 1918-1938 a jejich místo ve střední Evropě*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1718-3.

NOCAROVÁ, Zdeňka. *Závaznost rozhodnutí Ústavního soudu České republiky*. Praha, 2006. ISBN 80-86775-11-9.

PRAŽÁK, Jiří. Rakouské právo ústavní. In: . 2. Praha: Jednota právnická, 1902

PRINC, Michal. *Soudnictví v českých zemích v letech 1848–1938*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, ISBN 978-80-7478-798-0, s. 112-114.

SCHELLEOVÁ, I., SCHELLE, K. a kol. *Soudnictví (historie, současnost a perspektivy)*. Praha: Eurolex Bohemia, 2004. ISBN 80-86432-65-3., s. 121, 122.

SLÁDEČEK, Vladimír. *Ústavní soudnictví*. 2. Praha: C. H. Beck, 2003. ISBN 807-17-969-48.

ŠIMÍČEK, Vojtěch. *Ústavní stížnost*. In: . 3. Praha: Linde, 2005, ISBN 978-80-7502-301-8.

WAGNEROVÁ, Eliška. *Ústavní soudnictví*. In: . Praha: Linde, 1996.

WEYR, František. *Československé právo ústavní*. In: . Praha: Melantrich, 1937, ISBN 978-80-7552-891-9. s. 97-98

Zákonná úprava

§ 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník - znění od 6. 1. 2023. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-01-10]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#p1>

§ 1 zákona č. 358/1992 Sb., České národní rady o notářích a jejich činnosti (notářský řád) - znění od 1. 2. 2022. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-358#p1>

§ 13 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník - znění od 1. 1. 2013. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1964-40#p13>

§ 13 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu - znění od 1. 2. 2022. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-01-09]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-182#p13>

§ 16 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník - znění od 1. 1. 2013. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1964-40#p16>

§ 31a zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) - znění od 1. 4. 2020. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-82#p31a>

§ 35 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu - znění od 1. 2. 2022. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-182#p35-1>

§ 54 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu - znění od 1. 2. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-01-30]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-182#p54-1> Základní zákon č. 143/1867 ř. z., o zřízení Říšského soudu. [online]. [cit. 2023-01-10]. Dostupné z: <https://alex.onb.ac.at/cgi-content/alex?aid=rgb&datum=1867&page=425>

§ 57 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu - znění od 1. 2. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-01-09]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-182#p57-2>

§ 58 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu - znění od 1. 2. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-02-11]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-182#p58-1>

§ 64 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu - znění od 1. 2. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-182#p64>

§ 65 ústavního zákona č. 150/1948 Sb., ústava Československé republiky - znění od 9. 6. 1948. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [online]. [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1948-150#p65>

§ 71 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu - znění od 1. 2. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-182#p71-2>

§ 79 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu - znění od 1. 2. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-01-05]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-182#p79-2>

§ 235 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon - znění od 1. 4. 2009. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-140#p235>

§ 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád - znění od 1. 9. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1963-99#p237>

§ 243e zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád - znění od 1. 9. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1963-99#p243e>

§ 372 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce - znění od 1. 1. 2023. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-262#p365>

§ 444 odst. 1 a 3 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník - znění od 1. 1. 2013. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1964-40#p444-1>

Čl. 1 zákona č. 160/2006 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 201/2002 Sb., o Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů - znění od 1. 1. 2014. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-160#cl1> II. ÚS 78/02 Nález ÚS ze dne 28.11.2003: Princip subsidiarity ústavní stížnosti [online]. [cit. 2023-03-07]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/uscr/ii-us-78-02>

Čl. 84 odst. 1 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., ústava České republiky - znění od 1. 6. 2013. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1#cl84-1>

Čl. 87 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., ústava České republiky - znění od 1. 6. 2013. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-01-05]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1#cl87>

Čl. 89 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., ústava České republiky - znění od 1. 6. 2013. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1#cl89>

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., ústava České republiky - znění od 1. 6. 2013. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-03-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1#1471368>

Ústavní zákon č. 143/1968 Sb., o československé federaci. In: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: https://www.psp.cz/docs/texts/constitution_1968.html

Zákon č. 121/1920 Sb., ústava Československé republiky. [online]. [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: https://www.psp.cz/docs/texts/constitution_1920.html

Zákon č. 142/1867 ř. z., o obecných právech občanů státních v královstvích a zemích v radě říšské zastoupených. [online]. [cit. 2023-01-10]. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/79129/1/2>

Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu - znění od 1. 2. 2022. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-03-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-182#f1506687>

Webové stránky a elektronické zdroje

Anglosaské právo a jeho rozdíly oproti právu kontinentálnímu [online]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné z: <https://muj-pravnik.cz/anglosaske-pravo/>

Common Law Definition [online]. [cit. 2023-02-01]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20120524001041/http://www.duhaime.org/LegalDictionary/C/CommonLaw.aspx>

Historie Ústavního soudnictví: Ústavní soud [online]. [cit. 2023-02-11]. Dostupné z: <https://www.usoud.cz/historie-ustavniho-soudnictvi>

Kdo je oprávněn podat ústavní stížnost: epravo.cz [online]. [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/kdo-je-opravnen-podat-ustavni-stiznost-7929.html>

Kontinentální právo [online]. [cit. 2023-02-14]. Dostupné z: <https://www.definebusinessterms.com/cs/kontinentalni-pravo/>

Kontinentální právo: iuridictum [online]. [cit. 2023-01-10]. Dostupné z: https://iuridictum.pecina.cz/w/Kontinent%C3%A1ln%C3%AD_pr%C3%A1vo

KOUDELKA, Zdeněk. Časové účinky nálezu o zákonném soudu v přípravném řízení trestním: Česká justice [online]. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/blog/casove-ucinky-nalezu-o-zakonnem-soudu-v-pripravnem-rizeni-trestnim/>

Obiter dictum: Multimediaexpo [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: http://www.multimediaexpo.cz/mmecz/index.php/Obiter_dictum

Odborná vládní komise pro přípravu návrhu ústavního zákona o československé federaci. Důvodová zpráva k návrhu ústavního zákona o československé federaci [online]. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 1968-09-26 [cit. 2023-02-09]. Dostupné z: https://www.psp.cz/eknih/1968cnr/tisky/t0005_06.htm

PLŠEK, Jan. PRÁVNÍ ZÁSADY (PRINCIPY) - LAW justice právo jurisprudence lex zákon [online]. [cit. 2023-03-07]. Dostupné z: <http://www.honzaplsek.cz/law/007.html#8>

Právní modul: Systém práva - právo soukromé [online]. [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://elearning.tul.cz/mod/book/view.php?id=183602&chapterid=5882>

Právo veřejné a soukromé - Veřejná správa [online]. [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://www.miras.cz/seminarky/pravo-vs-03-verejne-a-soukrome.php>
Precedens [online]. [cit. 2023-01-09]. Dostupné z: <https://iuridictum.pecina.cz/w/Precedens>

Průvodce řízením o ústavní stížnosti: Ústavní soud [online]. [cit. 2023-03-07]. Dostupné z: <https://www.usoud.cz/pruvodce-rizenim-o-ustavni-stiznosti>

Předběžné opatření: EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo [online]. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/predbezne-opatreni-111882.html>

Ratio decidendi: *Practical law* [online]. [cit. 2023-01-10]. Dostupné z: [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/0-617-7182?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/0-617-7182?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true)

ŠIMÍČEK, Vojtěch. *Nepatříčné obiter dictum o talárech advokátů: JINÉ PRÁVO* [online]. [cit. 2023-01-10]. Dostupné z: <https://jinepravo.blogspot.com/2010/04/nepatricne-obiter-dictum-o-talarech.html>

The Ultimate Guide to the ratio decidendi and obiter dictum: The law project [online]. [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: <https://www.thelawproject.com.au/ratio-decidendi-and-obiter-dictum>

Ústavní soud Československé republiky a jeho osudy v letech 1920-1948 [online]. [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: <https://www.usoud.cz/ustavni-soud-csr-1920-1948>

Ústavní soud: Historie ústavního soudnictví [online]. [cit. 2023-01-06]. Dostupné z: <https://www.usoud.cz/historie-ustavniho-soudnictvi>
<https://www.usoud.cz/historie-ustavniho-soudnictvi>

YOUNG, Julie. Stare Decisis: What It Means in Law, With Examples: Investopedia [online]. [cit. 2023-01-10]. Dostupné z: https://www.investopedia.com/terms/s/stare_decisis.asp

ZAHUMENSKÝ, David. *Ústavní soud postavil soudní přezkum územních plánů na hlavu dalším absurdním nálezem: Advokátní kancelář* [online]. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.davidzahumensky.cz/2023/02/20/ustavni-soud-postavil-soudni-prezkum-uzemnich-planu-na-hlavu-dalsim-absurdnim-nalezem/>

Zásady civilního procesu: Iurium [online]. [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: https://wiki.iurium.cz/w/Z%C3%A1sady_civiln%C3%ADho_procesu